

HOOFSTUK 5

GEDIFFERENSIEERDE VERSLAGDOENING

“The debate concerning differential reporting requirements for small business entities involves two principle issues: the irrelevance to users of the information in the financial statements of small business entities; and the costs of unnecessary compliance.” (Gibson, 1987:18)

5.1 Inleiding

Die behoefte vir gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening is reeds in 1974 deur Burton (1974:9) geïdentifiseer, asook die verskillende behoeftes van die gebruikers van inligting wat in finansiële state vervat word. Kent en Munro (1999:359) meld dat “... differential reporting is proposed as a means of alleviating a perceived accounting standards overload problem”. Die kwessie van gedifferensieerde verslagdoening is in verskeie lande gedebatteer en verskillende oplossings vir die voorgestelde probleem is aanvaar. Omvattende gedifferensieerde verslagdoeningsbenaderings word in Kanada, die Verenigde Koninkryk, Nieu-Seeland en Australië toegepas.

In die raamwerk, *The Three Worlds Framework* (verwys na hoofstuk 1), word die inhoud van rekeningkundige kennis (*Body of accounting knowledge*) in wêreld 2 ingesluit, wat Rekeningkunde as ’n sosiale wetenskap, asook wetenskaplike navorsing in Rekeningkunde verteenwoordig. In hierdie hoofstuk, word rekeningkundige kennis rakende gedifferensieerde verslagdoening uitgebrei. Die internasionale harmonisering van rekeningkundige standaarde word eerstens bespreek; daarna volg ’n historiese oorsig van die ontwikkeling van gedifferensieerde verslagdoening. Alternatiewe verslagdoeningspraktyke word oorweeg, insluitende gewysigde openbaarmakingsvereistes en gewysigde erkennings- en metingskriteria. Gedifferensieerde verslagdoeningstandaarde in toonaangewende internasionale lande word bespreek, gevolg deur ’n evaluering van die Suid-Afrikaanse posisie met betrekking tot gedifferensieerde verslagdoening. Laastens word die regsraamwerk waarbinne gedifferensieerde verslagdoening toegepas word in Suid-Afrika kortliks bespreek.

Die literatuurstudie in hierdie hoofstuk omskryf die rekeningkundige kennis wat nodig is om die empiriese studie oor gedifferensieerde verslagdoening (verwys na hoofstukke 6 en

7) te begrond. In die studie word rekeningkundige standarde wat van toepassing is op gedifferensieerde verslagdoening beoordeel. Die empiriese studie bepaal, onder andere, in welke mate elke afsonderlike rekeningkundige standaard (IFRS) deur klein maatskappye in Suid-Afrika toegepas word en wat die spesifieke inligtingsbehoefte is van gebruikers van 'n klein maatskappy se finansiële state. Aanbevelings vir 'n toepaslike stelsel van gedifferensieerde verslagdoening word in hoofstuk 8 op die resultate van die empiriese studie en die literatuurstudie gebaseer.

5.2 Harmonisering

Soos in hoofstuk 2 bespreek, is Rekeningkunde deur die jare aangepas by die vereistes wat deur 'n snel veranderende omgewing gestel word, om te verseker dat rekeningkundige inligting wat aan die gebruikers van finansiële state gekommunikeer word, redelike weergawe van transaksies, omstandighede en gebeure bied. Daar is 'n beduidende toename in die kompleksiteit en omvang van rekeningkundige vereistes, en dit beïnvloed die koste wat verbonde is aan die voorbereiding van finansiële state (Chigbo, 1998:30). Volgens Walton (1998:2), het hierdie veranderinge in rekeningkundige vereistes tot gevolg dat "... the mood of the times is that of international harmonization of accounting". Die laasgenoemde skrywer argumenteer verder dat rekenmeesters en die opstellers van rekeningkundige standarde erken dat daar 'n behoefte in wêreldwye kapitaalmarkte bestaan vir maatskappye om vergelykbare finansiële state te verskaf; dus 'n beweging in die rigting van harmonisering. Hierdie proses het egter ook 'n negatiewe gevolg: die vlak van openbaarmaking en kompleksiteit van die erkennings- en metingsvereistes is nie toepaslik vir klein entiteite wat nie aktief in kapitaalmarkte is nie. Die harmonisering van rekeningkundige standarde word vervolgens kortliks bespreek.

Die harmonisering van rekeningkundige standarde is die afgelope aantal jare 'n fokuspunt; nie net internasionaal nie, maar ook in Suid-Afrika. *Harmonisering* verwys na die graad van koördinasie of ooreenstemming tussen die verskillende nasionale rekeningkundige standarde, raamwerke, asook die metodes en formate van finansiële verslagdoening (Wolk *et al.*, 1992:577). Die term harmonisering en standaardisering word egter soms verwar. Belkaoui (2000:487) tref die volgende onderskeid tussen harmonisering en standaardisering:

"The term harmonization as opposed to standardization implies a reconciliation of different points of view. This is a more practical and conciliatory approach than standardization, particularly when standardization means that the procedures of

one country should be adopted by all others. Harmonization becomes a matter of better communication of information in a form that can be interpreted and understood internationally.”

Die bogenoemde definisie van *harmonisering* is meer realisties en het 'n groter moontlikheid van internasionale aanvaarding as dié van standaardisering. Elke land het 'n bepaalde stel wette, reëls, filosofieë en doelwitte op 'n nasionale vlak, wat uiteindelik ook hierdie land se rekeningkundige stelsel beïnvloed. Harmonisering behels eerstens die erkenning van hierdie nasionale vereistes en prioriteite sodat 'n poging aangewend kan word om dit met ander lande se doelwitte te rekonsilieer. Tweedens word sekere hindernisse verwyder of geëlimineer om 'n aanvaarbare vlak van harmonisering te bewerkstellig. (Belkaoui, 2000:487; Deegan & Unerman 2006:106).

Die harmonisering van rekeningkundige standaarde het verskeie voordele; Belkaoui (2000:487) beklemtoon die volgende voorbeelde:

- Daar is verskeie lande wat nie toepaslike rekeningkundige standaarde het nie. Internasionale rekeningkundige standaarde sal nie net die ontwikkelingskoste vir sodanige lande elimineer nie, maar ook tot gevolg hê dat hulle onmiddellik deel word van die hoofstroom van internasionaal aanvaarde, rekeningkundige standaarde.
- Die toenemende harmonisering van die wêreld-ekonomie en interafhanklikheid van lande ooreenkomstig handel en beleggings, is 'n wesenlike argument vir 'n vorm van internasionaal aanvaarde, rekeningkundige standaarde.
- Die behoefte van ondernemings om finansiering te bekom en die beskikbaarheid van buitelandse lenings, verhoog die behoefte vir rekeningkundige harmonisering.

Die *Canadian Institute of Chartered Accountants* (CICA) kom tot die gevolgtrekking dat die harmonisering van rekeningkundige standaarde in Kanada op publieke maatskappye fokus en vermeld die volgende:

“... different solutions have been used by different standard setters to address the issue of standards overload on small and non-public enterprises and these solutions are significantly influenced by a country's regulatory environment. The focus of international harmonization is today on public companies, and a focus on harmonization of financial reporting requirements for non-public companies is unlikely in the short term. Canada is therefore in a position to develop a solution that best fits its own circumstances” (CICA, 2002:par.26).

Daarenteen bevestig Cummings *et al.* (2007:60) dat die harmonisering van rekeningkundige standaarde ook klein- en mediumgrootte entiteite beïnvloed. Die

voordele van die harmonisering van rekeningkundige standaarde is dus nie net beperk tot entiteite waarvan sekuriteite in kapitaalmarkte verhandel nie, maar klein- en mediumgrootte entiteite sal ook daarby baat vind weens die volgende redes (IASB, 2007c:BC16):

- Finansiële instellings ken lenings internasionaal toe en word multinasionaal bedryf. Banke gebruik finansiële state wanneer leningsbesluite geneem word en kredietterme en rentekoerse bepaal word;
- Verkopers wil die finansiële vermoëns van kopers in ander lande evalueer voordat goedere en dienste op krediet verskaf word;
- Kredietagentskappe poog om eenvormige waardering internasionaal te ontwikkel;
- Kapitaalondernemings voorsien befondsing internasionaal aan klein entiteite; en
- Baie van die klein entiteite het buitelandse beleggers wat nie direk by die bestuur van die entiteit betrokke is nie.

Uit die bogenoemde bespreking blyk dit dat die harmonisering van rekeningkundige standaarde wel verskeie voordele vir klein maatskappye inhou, alhoewel dit indirek tot meer omvattende en komplekse rekeningkundige verslagdoeningsvereistes lei en waarskynlik bydra tot die probleem van die oorklading van rekeningkundige standaarde vir klein maatskappye. Met die uitreiking van die internasionale rekeningkundige standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite, is 'n beweging in die rigting van die harmonisering van rekeningkundige standaarde vir klein entiteite duidelik deur die IASB aangetoon (IASB, 2007b:BC15). Hierdie rekeningkundige standaard is reeds in Suid-Afrika en Australië aanvaar en daar is aanduidings dat Nieu-Seeland ook in die nabye toekoms die aanvaarding van die betrokke rekeningkundige standaard gaan oorweeg.

5.3 Gedifferensieerde verslagdoeningsbenaderings

Gedifferensieerde verslagdoening dien as oplossing vir kleiner maatskappye vir die probleem van omvattende en uitgebreide vereistes van rekeningkundige standaarde, wat onvanpas is vir kleiner maatskappye en 'n inligtingsoorklading tot gevolg kan hê (Hepp & McRae, 1982:53; Abdel-Khalik & Ajinkya, 1983:375; McCahey & Ramsay, 1989:14; Holmes *et al.*, 1991:127; Kent & Munro, 1999:359). Hierdie probleem is die resultaat van die toename in kompleksiteit en omvang van rekeningkundige standaarde om tred te hou met die vinnig ontwikkelende wêreldwye ekonomie. Een van die gevolge hiervan is dat die koste om aan rekeningkundige standaarde te voldoen, enige verbandhoudende voordele vir klein maatskappye oorskry. Holmes en Lambert (in Kent & Munro, 1999:359) som die

probleem soos volg op:

“The potential problem exists because accounting standards are perceived to be excessive in number and unduly complex, which results in the belief that the costs of full GAAP compliance are significantly greater than any resulting benefits for certain categories of entities. Differential reporting is allowed to reduce the burden of accounting service fees for these categories of entities.”

Die kwessie van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening is deur baie lande gedebateer en alternatiewe verslagdoeningstelsels is aanvaar ten einde die probleem aan te spreek. Omvattende gedifferensieerde verslagdoeningstelsels is in beide Nieu-Seeland en Australië geïmplementeer, terwyl die Verenigde Koninkryk ook sekere gedifferensieerde verslagdoeningsvereistes toepas (Kent & Munro, 1999:359-360).

In die ontwikkeling van 'n omvattende gedifferensieerde verslagdoeningstelsel, moet twee belangrike probleemareas aangespreek word, naamlik:

1. Die identifisering van klein entiteite vir gedifferensieerde verslagdoeningsdoelendes; en
2. Die bepaling van 'n toepaslike rekeningkundige praktyk vir hierdie entiteite.

Die identifisering van klein entiteite vir gedifferensieerde verslagdoeningsdoelendes is reeds in hoofstuk 4 bespreek. 'n Toepaslike rekeningkundige praktyk vir klein entiteite behoort verligting te bied vir hul las van verslagdoening deur die vermindering van die openbaarmakingsvereistes, asook die vereenvoudiging van die erkennings- en metingsvereistes. Verskillende benaderings kan gevolg word in die ontwikkeling van gedifferensieerde verslagdoeningstandaarde vir klein maatskappye. Die mees algemene benaderings wat tans internasionaal gevolg word, behels die volgende (CICA, 2007:par.58):

- Onafhanklik ontwikkelde standaard vir klein maatskappye;
- Vereenvoudiging van bestaande rekeningkundige standaard; of
- 'n Afsonderlike standaard gebaseer op IFRS.

Elk van die bogenoemde benaderings word vervolgens kortliks bespreek, terwyl die voordele en nadele van die toepassing van elke benadering geïdentifiseer word.

5.3.1 Onafhanklik ontwikkelde standaarde

Volgens hierdie benadering, ontwikkel 'n standaardstellingsliggaam in 'n land 'n afsonderlike standaard of stel standaarde vir klein maatskappye, deur die toepassing van die beginsels wat in die konseptuele raamwerk vervat is. Die beginsels van die konseptuele raamwerk wat toegepas behoort te word, sluit die basiese definisies van bates, laste, inkomste en uitgawes in, sowel as die erkennings- en metingskriteria. Ander beginsels wat ook toegepas behoort te word, sluit die kwalitatiewe eienskappe van finansiële state in, naamlik verstaanbaarheid, betroubaarheid, toepaslikheid en vergelykbaarheid, en koste-voordeel oorwegings (verwys na hoofstuk 2). CICA (2007:par.43) meld egter die volgende rakende die gebruik van 'n eenvormige raamwerk vir die ontwikkeling van nuwe standaarde:

“Sharing the same framework does not mean that certain suggestions for modifying current standards could not be accommodated ... However, the conceptual framework has a considerable amount of flexibility in terms of its application.”

Die aard en inhoud van onafhanklik ontwikkelde stel standaarde kan gevolglik beduidend van mekaar verskil. Hierdie benadering het dus tot gevolg dat individuele lande se standaarde vir kleiner entiteite beduidend van mekaar kan verskil, terwyl die uiteindelijke doel van harmonisering juis is om verslagdoeningstandaarde meer in ooreenstemming met mekaar te bring.

Buiten die konseptuele raamwerk, kan 'n ander bron, byvoorbeeld 'n belastingbasis of 'n kontantbasis, ook as 'n alternatiewe benadering gebruik word in die ontwikkeling van 'n nuwe standaard vir klein maatskappye. Die FRSSSE wat in die Verenigde Koninkryk ontwikkel is, is 'n voorbeeld van die toepassing van hierdie benadering, naamlik onafhanklik ontwikkelde standaarde, waar 'n nuwe standaard vir klein maatskappye ontwikkel is.

Die *voordele* van hierdie benadering is die volgende:

- Die benadering bied 'n heeltemal nuwe oorsig van die rekeningkundige standaarde wat op klein maatskappye van toepassing is.
- Daar word op rekeningkundige- en verslagdoeningskwessies gefokus vanuit 'n plaaslike perspektief.
- Meer klem word op beginselgebaseerde standaarde en vertrou op professionele oordeel geplaas, terwyl minder klem op uitgebreide reëls val (CICA, 2007:par.81).

Die *nadele* van hierdie benadering sluit die volgende in (CICA, 2007:par.81; IASB, 2002:3; IASB, 2007b):

- 'n Internasionale standaard vir klein maatskappye is reeds deur die IASB ontwikkel; hierdie benadering kan dus gesien word as 'n onnodige herontwerp van die wiel.
- Indien daar slegs enkele areas is wat afwykings van rekeningkundige standaarde vir groot maatskappye regverdig, behoort daar gevolglik 'n groot ooreenkoms met standaarde wat op groot maatskappye van toepassing is (IFRSs), te wees.
- Dit kan 'n lang en duur proses wees, terwyl die instandhouding van die standaard ook duur en tydrowend is.
- Met verloop van tyd kan daar beduidende verskille tussen die IFRSs en die standaard vir klein maatskappye ontstaan. Dit kan die vergelykbaarheid van finansiële state beïnvloed en tot gevolg hê dat professionele rekenmeesters verdere opleiding in twee verskillende stelle rekeningkundige standaarde benodig.
- Alternatiewe benaderings, byvoorbeeld die gebruik van 'n belastingbasis, fokus op die behoeftes van 'n entiteit en nie noodwendig op die behoeftes van gebruikers van finansiële state nie.
- Alternatiewe benaderings kan op bestaande verslagdoeningstandaarde gebaseer wees, sonder die oorweging van toepaslike addisionele inligting.
- Alternatiewe benaderings kan verskeie bedekte koste insluit.

Die benadering van onafhanklik ontwikkelde standaarde het verskeie nadele, en slegs beperkte voordele. Soos in punt 5.2 bespreek, is daar internasionaal 'n beweging in die rigting van die harmonisering van rekeningkundige standaarde ook vir klein entiteite, wat tot gevolg sal hê dat die toepassing van hierdie benadering waarskynlik nie in die toekoms volhoubaar is nie.

5.3.2 Vereenvoudiging van bestaande rekeningkundige standaarde

Volgens hierdie benadering, gebruik opstellers van standaarde in 'n bepaalde jurisdiksie die volledige rekeningkundige standaarde wat op groot maatskappye van toepassing is, as basis vir die finansiële verslagdoening van klein maatskappye, met insluiting van gedifferensieerde vereistes, wat slegs op klein maatskappye van toepassing is (IASB, 2002:3). Die gedifferensieerde vereistes kan 'n kombinasie van die volgende insluit:

- Volle uitsluiting van 'n rekeningkundige standaard;
- Vrystelling van sommige openbaarmakingsvereistes; en

- Gedeeltelike uitsluiting van sekere erkennings- en metingsvereistes.

Die gedifferensieerde vereistes vir klein maatskappye kan op twee verskillende wyses aangebied word. Eerstens kan die gedifferensieerde vereistes deel vorm van die volledige stel rekeningkundige standaarde, byvoorbeeld *Section 1300: Differential reporting* wat in 2002 in Kanada uitgereik is (CICA, 2002). Tweedens kan die gedifferensieerde vereistes in 'n afsonderlike gedifferensieerde verslagdoeningsraamwerk ingesluit word, byvoorbeeld die voorgestelde standaard, *Exposure draft: Generally Accepted Accounting Principles for Private Enterprises*, wat onlangs in Kanada uitgereik is (CICA, 2009). CICA motiveer hul keuse vir 'n afsonderlike gedifferensieerde verslagdoeningsraamwerk soos volg:

“The AcSB decided that the application of cost/benefit considerations, as set out in the conceptual framework, would result in accounting that was largely similar for the two sectors but appropriately addressed their differences. This proposition was widely accepted by respondents who agreed that it would be too confusing to stakeholders to have fundamental differences in the building blocks of financial reporting for different categories of reporting entities.” (CICA, 2009:par.9).

Die *voordele* van hierdie benadering is die volgende:

- Die geloofwaardigheid van IFRSs finansiële state word behou.
- Enige verwarring wat kan ontstaan as gevolg van twee stelde standaarde word vermy.
- Die risiko van verskillende interpretasies van standaarde wat op beide groot- en klein entiteite van toepassing is, word verminder; daar is geen vereenvoudiging van sodanige standaarde nie.
- Die spesifieke behoeftes en omstandighede van klein maatskappye word in 'n enkele stel rekeningkundige standaarde vervat, wat die konsekwentheid en vergelykbaarheid tussen groot- en klein maatskappye bevorder.
- Dit is nie nodig vir 'n wesenlike herstrukturering van standaarde nie; daar is slegs beperkte omstandighede wat gedifferensieerde verslagdoeningstandaarde regverdig.
- Daar is vermindering van die infrastruktuur en hulpbronne wat benodig word om rekeningkundige standaarde in stand te hou.
- Daar is wel 'n mate van ooreenstemming met die IFRSs waar sommige klein maatskappye wel betrokke is by internasionale transaksies.
- Die koste is beduidend minder.
- Klein maatskappye kan voordeel trek uit die kennis en ondervinding wat verkry is deur die huidige toepassing van die IFRSs (CICA, 2007:par.62).

Die *nadele* van hierdie benadering sluit die volgende in:

- Die kwessie van oorlading as gevolg van die uitgebreide vereistes van rekeningkundige standaarde, word nie behoorlik aangespreek nie. Huidige rekeningkundige standaarde kan onderwerpe en opsies insluit wat nie noodwendig toepaslik is vir klein maatskappye nie. Die rekeningkundige standaarde moet rekeningkundige aangeleenthede aanspreek wat internasionaal relevant is en nie noodwendig plaaslik van toepassing is nie; verder moet die rekeningkundige standaarde ook ingewikkelde rekeningkundige kwessies, wat selde toepaslik is vir klein maatskappye, aanspreek. Die volume van huidige rekeningkundige standaarde sal nie beduidend deur die toepassing van hierdie benadering verminder word nie.
- Gedifferensieerde verslagdoening plaas 'n las op klein maatskappye om die gebruik van gedifferensieerde standaarde te regverdig. Dit blyk egter, op grond van die toepassing van die gedifferensieerde verslagdoeningsmodel, dat dit soms moeilik is om verskille te regverdig.
- Persone wat slegs betrokke is by klein maatskappye, behoort ook op hoogte van die volledige stel rekeningkundige standaarde te wees, ten einde gedifferensieerde verslagdoening in perspektief te kan plaas.
- Die vergelykbaarheid van finansiële state tussen groot- en klein maatskappye en tussen klein maatskappye onderling kan bemoeilik word (CICA, 2007:par.63).

Die benadering van die vereenvoudiging van bestaande rekeningkundige standaarde (GAAP of IFRSs), hou verskeie voordele en beperkte nadele in. Die belangrikste voordele van hierdie benadering is waarskynlik die feit dat IASB verantwoordelik is vir die voortgesette instandhouding van die rekeningkundige standaarde (IFRSs), indien toepaslik, en die feit dat beduidend minder koste volgens hierdie benadering aangegaan word. Hierdie benadering behoort die harmonisering van rekeningkundige standaarde te bevorder, indien dit op die IFRSs gebaseer is.

5.3.3 Afsonderlike standaard gebaseer op IFRS

'n Projek is in 2003 deur die *International Accounting Standards Board* (IASB) geloods om 'n rekeningkundige standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite te ontwikkel (verwys na punt 5.5 vir die volledige bespreking). Die fokus van hierdie projek, vir die bepaling van die inhoud van die rekeningkundige standaard, is gerig op tipiese klein- en mediumgrootte entiteite (CICA, 2007:par.19). Die *Exposure draft of an IFRS for SMEs*, is gedurende Februarie 2007 uitgereik as resultaat van hierdie IASB-projek; daarna ook die

International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized entities (IFRS for SMEs) wat gedurende Julie 2009 gepubliseer is.

Die rekeningkundige standaard, *IFRS for SMEs*, is 'n afsonderlike en onafhanklike dokument wat alle rekeningkundige standaarde insluit wat klein- en mediumgrootte entiteite normaalweg vereis. Die rekeningkundige standaard is op die IFRSs gebaseer en die beginsels, volgens die toepaslike konseptuele raamwerk, is in ooreenstemming met die beginsels wat in die IFRSs toegepas word. Die gedifferensieerde vereistes wat in die rekeningkundige standaard ingesluit is, is 'n kombinasie van die volgende:

- Die uitsluiting van sekere rekeningkundige standaarde;
- Die vermindering van sommige openbaarmakingsvereistes; en
- Die vereenvoudiging van sekere erkennings- en metingskriteria.

Volgens hierdie benadering, word die *IFRS for SMEs* as rekeningkundige praktyk vir klein-mediumgrootte entiteite aanvaar en kan verdere wysigings of vereenvoudigings, indien toepaslik, aangebring word. Vir beide hierdie benadering en die vorige benadering dien die IFRSs as grondslag vir die rekeningkundige standaard vir klein maatskappye. Hierdie benadering verskil egter van die vorige benadering (vereenvoudiging van bestaande rekeningkundige standaarde), deurdat 'n bestaande internasionale standaard vir klein maatskappye aanvaar word, terwyl 'n standaard vir klein maatskappye in die vorige benadering self ontwikkel moet word.

Die *voordele* van hierdie benadering is die volgende (CICA, 2007:par.71):

- Die benadering fokus op rekeningkundige kwessies wat op die meeste klein maatskappye van toepassing is.
- Opstellers van standaarde word gedwing om die verskillende rekeningkundige kwessies in die konteks van 'n klein maatskappy te oorweeg.
- Persone wat slegs betrokke is by klein entiteite, kan slegs op die *IFRS for SMEs* fokus.
- Die bestuur en eksterne gebruikers van klein maatskappy finansiële state wat nie noodwendig 'n sterk finansiële agtergrond het nie, word voorsien van 'n meer beheerbare verwysingsdokument.
- Meer klem word op beginselgebaseerde standaarde en professionele oordeel gelê, terwyl minder vertrouwe op uitgebreide reëls geplaas word.
- Die standaard het internasionale geloofwaardigheid en bevorder vergelykbaarheid.
- Die wiel word nie herontwerp nie, aangesien 'n weldeurdagte dokument, wat die

resultaat van 'n omvattende proses is, toegepas word.

- Die instandhouding van die rekeningkundige standaard is verder primêr die verantwoordelikheid van die IASB.

Die *nadele* van hierdie benadering sluit die volgende in (CICA, 2007:par.72):

- Verkorte en vereenvoudigde standaarde sal nie noodwendig alle kwessies en gebeure wat klein maatskappye kan ondervind, aanspreek nie.
- 'n Verkorte standaard kan verskillend van die oorspronklike volledige standaard (IFRS) geïnterpreteer word. Verskillende interpretasies kan verskillende praktyke tot gevolg hê, wat die kwalitatiewe eienskappe van vergelykbaarheid en konsekwentheid kan beïnvloed.
- Die IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite sluit nie 'n vereiste in wat maatskappye verplig om aan die volle IFRSs-vereistes te voldoen vir aangeleenthede wat nie in die IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite aangespreek word nie. Dit kan ook onkonsekwente interpretasies en praktyke tot gevolg hê, wat die vergelykbaarheid van finansiële state kan beïnvloed.

Die benadering van die IASB tot gedifferensieerde verslagdoening is deur CICA verwerp en hulle meld spesifiek die volgende:

“... the AcSB tentatively conclude that the positions taken on some important technical issues in the proposed IFRS-SME are unlikely to find general acceptance in Canada”.

Hierdie benadering, naamlik afsonderlike standaard gebaseer op die IASB-standaard, *IFRS for SMEs*, word tans in Suid-Afrika gevolg vir die rekeningkundige verslagdoening van klein maatskappye. Die voorgestelde internasionale verslagdoeningstandaard, *IFRS for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SMEs)*, wat deur die IASB uitgereik is, is reeds gedurende Mei 2007 in Suid-Afrika aanvaar en as ED 225 uitgereik. Verskeie redes is deur SAICA aangevoer vir die aanvaarding van die *IFRS for SMEs* in Suid-Afrika en die beskouing dat hierdie benadering die beste opsie vir klein entiteite in Suid-Afrika is (verwys na punt 5.6.3 vir die volledige bespreking).

Hierdie benadering word ook vanaf 2009 in Australië gevolg; gedurende 2009 is die internasionale standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite (*IFRS for SMEs*) in Australië aanvaar en vorm die standaard deel van die Australiese hersiene gedifferensieerde verslagdoeningstelsel (verwys na punt 5.4.4 vir die volledige

bespreking). Die *Australian Accounting Standards Board* is van mening dat verskeie lande/jurisdiksies hierdie rekeningkundige standaard in die toekoms gaan aanvaar en dat hierdie benadering die beste is rakende die toepassing van 'n gedifferensieerde verslagdoeningstelsel (AASB, 2009). Die AASB meld ook dat dit ontoepaslik sal wees om entiteite in Australië van die gebruik van hierdie standaard te ontnem (AASB, 2009).

Uit die bogenoemde bespreking blyk dit dat hierdie benadering in die toekoms waarskynlik deur verskeie lande gevolg gaan word. Hierdie benadering dien dan ook as vertrekpunt vir 'n beweging in die rigting van die internasionale harmonisering van rekeningkundige standaarde vir klein entiteite. Die belangrikste voordele van hierdie benadering is waarskynlik die feit dat die rekeningkundige standaard 'n weldeurdagte dokument is as gevolg van 'n omvattende navorsingsproses, asook die feit dat die IASB verantwoordelik is vir die instandhouding van die rekeningkundige standaard.

Die gebruik van die verskillende benaderings tot gedifferensieerde verslagdoening word verder ontleed, deur vervolgens die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening in verskillende toonaangewende lande te bespreek.

5.4 Internasionale toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening

Gedifferensieerde verslagdoening is reeds internasionaal in verskillende formate/vorms deur 'n aantal lande geïmplementeer. Die internasionale definisies van 'n klein besigheid, spesifiek vir doeleindes van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening, is reeds in hoofstuk 4 bespreek. Die internasionale toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening word vervolgens bespreek, insluitende 'n kort historiese oorsig oor die ontwikkeling van gedifferensieerde verslagdoening. Die volgende lande speel internasionaal 'n belangrike rol in die toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening:

1. Kanada
2. Die Verenigde Koninkryk
3. Nieu-Seeland
4. Australië

5.4.1 Kanada

Die kwessie van gedifferensieerde verslagdoening is reeds in 1980 vir die eerste keer in Kanada oorweeg. Navorsing deur Ashby (1980:29) identifiseer die koste van voorbereiding van finansiële state en die kompleksiteit van rekeningkundige standaarde as die belangrikste probleme wat klein besighede ondervind. Ander probleme rakende die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening is, onder andere, die identifisering van 'n klein besigheid, die oorgang van 'n besigheid van klein tot groot, die vergelykbaarheid van finansiële state, en die vraag of verskillende rekeningkundige hanterings beperk moet word tot openbaarmakingsvereistes, of uitgebrei moet word na die erkennings- en metingsvereistes. Die kwessie van gedifferensieerde verslagdoening is ook deur die *Canadian Institute of Chartered Accountants* (CICA) ondersoek en gedurende Desember 1980 is die gevolgtrekking deur die *CICA Special Committee on Standard Setting* gemaak dat "... no separate body of accounting principles for small or closely held companies should be developed" (CICA, 1980b:31).

'n Taakgroep, *Task Force on Disclosure Differences*, is in 1982 deur CICA saamgestel ten einde te bepaal of finansiële verslagdoeningsvereistes 'n onderskeid tussen groot- en klein entiteite behoort te tref. Die taakgroep het aanbeveel dat die vereenvoudiging van rekeningkundige vereistes vir klein entiteite verder ondersoek behoort te word, met die klem op die volgende geïdentifiseerde probleme: uitgestelde belasting, kapitalisering van hure, verwanteparty-transaksies en konsolidasies. Daar is verder ook aanbeveel dat

"... caution be exercised in the future to avoid over-regulation and unnecessary complexity and that the impact of future pronouncements on small and closely held enterprises be separately considered" (CICA, 1982:5).

In Mei 1984 is 'n verslag, *Financial Reporting by Small Businesses*, uitgereik op grond van 'n ondersoekprojek wat gedurende 1983 deur die *Accounting Standards Committee* onderneem is om die aanbevelings van die taakgroep verder te ondersoek; die volgende is bevind:

"... there is little support in Canada for the development of a separate set of measurement or recognition standards for small businesses, but that differential disclosure requirements may be appropriate" (CICA, 1999).

'n Navorsingsprojek is in 1998 deur die *Accounting Standards Board* (voortaan na verwys as die AcSB) onderneem met die doel om weereens die las van verslagdoening van klein entiteite in Kanada te ondersoek. Die bevindings van die projek is in 1999 in 'n verslag,

Financial Reporting by Small Business Enterprises, gepubliseer; die volgende aanbevelings is, onder andere, gemaak:

“A differential reporting principle should be established within GAAP. According to this principle, accounting rules governing SBEs would be permitted to differ from accounting rules applicable to public enterprises when such rules do not meet the financial reporting needs of SBEs or when the cost of applying the rules would outweigh their potential benefits for these enterprises. Normally these differences would apply only to disclosure and presentation rules. It is not impossible, however, that some future recognition and measurement rules will not meet the needs of SBEs or the cost/benefit effectiveness test.” (CICA, 1999).

Die bogenoemde verslag het gelei tot verdere debattering deur die AcSB en 'n uitgebreide ondersoek van die betrokke kwessie. Die geopenbaarde konsep, *Exposure draft: Differential Reporting*, is as gevolg hiervan gedurende 2001 uitgereik (CICA, 2001), en uiteindelik ook, gedurende Februarie 2002, die rekeningkundige standaard, *Differential Reporting, Section 1300 and related amendments to other Sections* (CICA, 2002).

5.4.1.1 Gedifferensieerde verslagdoening, Afdeling 1300 en verwante wysigings

Ooreenkomstig hierdie rekeningkundige standaard, *Differential Reporting, Section 1300 and related amendments to other Sections*, is gedifferensieerde verslagdoeningsopsies wel beskikbaar vir kwalifiserende entiteite, dit wil sê, entiteite

- wat nie publieke aanspreeklikheid het nie; en
- waarvan die eienaars eenparig (skriftelik) toestemming verleen tot die toepassing van gedifferensieerde verslagdoeningsopsies.

Die basis vir onderskeid as kwalifiserende entiteit is dus op aandeelhouding en aanspreeklikheid gebaseer, eerder as die grootte van die entiteit. Kwalifiserende entiteite kan kies welke van die gedifferensieerde verslagdoeningsopsies hulle wil toepas indien hul finansiële state opgestel word binne die raamwerk van algemeen aanvaarde rekeningkundige beginsels. Wanneer 'n kwalifiserende entiteit 'n gedifferensieerde verslagdoeningsopsie toepas, behoort die entiteit die opsie op alle soortgelyke items of transaksies toe te pas. Indien die entiteit nie meer kwalifiseer vir gedifferensieerde verslagdoening nie, behoort die entiteit die toepassing van alle gedifferensieerde verslagdoeningsopsies te staak en enige verandering as 'n verandering in rekeningkundige beleid te verantwoord (CICA, 2002:par.06-09).

Die gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoeningsopsies sluit die volgende in rakende die volgende onderwerpe:

Tabel 5.1: *Differential Reporting, Section 1300*

Section	Topic
Section 1590	Subsidiaries
Section 3050	Long-term Investments
Section 3240	Share Capital
Section 3465	Income Taxes
Section 3860	Financial Instruments

Filiale (Subsidiaries) kan rekeningkundig volgens die ekwiteits- of die kostemetode verantwoord word, in stede van konsolidering van die filiale. Toepaslike openbaarmaking van die gekose beleid moet egter in die finansiële state ingesluit word. Die kosprysmetode kan toegepas word ten opsigte van *beleggings (Long-term Investments)* waarin die entiteit 'n beduidende invloed het; dit sal andersins volgens die ekwiteitsmetode verantwoord word. Alle beleggings wat onderhewig is aan beduidende invloed, moet rekeningkundig volgens dieselfde metode verantwoord word. Beleggings in gesamentlike ondernemings kan rekeningkundig volgens die ekwiteits- of die kostemetode verantwoord word, in stede van die eweredige konsolidasiemetode. Alle beleggings in gesamentlike ondernemings behoort rekeningkundig volgens dieselfde metode verantwoord te word. Die toepaslike openbaarmaking van die gekose beleid in die finansiële state word egter vereis. Waardedalingstoetse vir klandisiewaarde en ander ontasbare bates kan volgens 'n grondslag van gebeure en omstandighede uitgevoer word. Inligting rakende *aandelekapitaal (Share Capital)* hoef slegs openbaar gemaak te word rakende klasse van aandele wat uitgereik is. *Inkomstebelasting (Income Taxes)* kan verantwoord word op die grondslag van *belasting betaalbaar*; gevolglik word geen voorsiening vir uitgestelde belasting gemaak nie. Toepaslike openbaarmaking van die belastinguitgawe word wel vereis. Vir doeleindes van *finansiële instrumente (Financial Instruments)*, word finansiële bates wat beskikbaar is vir verkoop, teen kosprys in stede van billike waarde gemeet. Sekere voorkeuraandele wat as 'n las geklassifiseer behoort te word, mag steeds as ekwiteit geklassifiseer word. Die openbaarmakingsvereistes is ook verminder.

Die bogenoemde gedifferensieerde verslagdoeningsopsies vereenvoudig beide die openbaarmakingsvereistes, sowel as die erkennings- en metingsvereistes vir kwalifiserende entiteite.

Gedurende Januarie 2006, is 'n besluit geneem deur die AcSB om die behoeftes van gebruikers van privaat entiteite se finansiële state verder te ondersoek, met die doel om die mees toepaslike finansiële verslagdoeningsbenadering te bepaal wat aan die behoeftes van hierdie gebruikers sal voldoen (CICA, 2007:par.6; Maingot & Zeghal, 2006:513). Die AcSB beklemtoon ook spesifiek in hul strategiese plan vir 2006 dat 'n onderskeid tussen verskillende kategorieë verslagdoeningsentiteite getref moet word, en meld die volgende:

“... one size does not necessarily fit all; it may not be possible to address the divergent needs of different categories of reporting entities properly within a single strategy. Each category deserves a strategy that specifically addresses the particular needs of users of financial statements of entities in that category” (CICA, 2007:Executive summary).

Die besprekingsdokument, *Discussion Paper: Financial Reporting by Private Enterprises*, is voortspruitend uit die bogenoemde, gedurende Mei 2007 gepubliseer (CICA, 2007). Die besprekingsdokument het spesifiek ten doel om die volgende te bepaal:

- Die inligtingsbehoefte van gebruikers van privaatentiteit finansiële state en of hierdie inligtingsbehoefte gedifferensieerde rekeningkundige standaarde regverdig.
- Die basis van rekeningkundige standaarde vir privaatentiteite, en antwoorde op die volgende vrae:
 - Moet die algemene konseptuele raamwerk as basis dien vir die ontwikkeling van rekeningkundige standaarde vir beide publieke en privaatentiteite?
 - Moet rekeningkundige standaarde vir privaatentiteite op alle privaatentiteite van toepassing wees?
 - Moet rekeningkundige standaarde vir privaatentiteite verwys na soortgelyke standaarde vir publieke entiteite?

Die fokus van die projek konsentreer op die identifisering van behoeftes van eksterne gebruikers van privaat entiteite en die bepaling van spesifieke inligtingsbehoefte van hierdie gebruikers. Hierdie inligting dien as grondslag vir wysigings aan die huidige gedifferensieerde verslagdoeningstelsel. Die resultaat van die projek is gedurende Mei 2009 uitgereik as die geopenbaarde konsep, *Exposure draft: Generally Accepted Accounting Principles for Private Enterprises* (Geopenbaarde konsep: Algemeen Aanvaarde Rekeningkundige Beginsels vir Privaatentiteite).

5.4.1.2 Geopenbaarde konsep: Algemeen Aanvaarde Rekeningkundige Beginsels vir Privaatentiteite

Die geopenbaarde konsep, *Exposure draft: Generally Accepted Accounting Principles for Private Enterprises*, fokus op die behoeftes van die gebruikers van privaat entiteit finansiële state. Die volgende benadering is gevolg in die ontwikkeling van die konsep (CICA, 2009:par.5):

- Die bestaande CICA-handleiding vir Rekeningkunde is as vertrekpunt gebruik;
- Die standaard is beginsel-gebaseer en moedig die toepassing van professionele oordeel aan;
- Die meerderheid van die erkennings- en metingsvereistes in die bestaande CICA-handleiding veroorsaak nie beduidende probleme vir privaat entiteite nie en is dus behou, en slegs enkele wysigings is aangebring; en
- Openbaarmakingsvereistes is herevalueer, gebaseer op die behoeftes van eksterne gebruikers van privaat entiteit finansiële state, met die verwagting dat aansienlik minder openbaarmaking vereis sal word.

Die geopenbaarde konsep is slegs van toepassing op privaat entiteite, terwyl nuwingsgewende organisasies spesifiek uitgesluit word. 'n Privaat entiteit word gedefinieer as 'n wins-georiënteerde entiteit wat geen publieke aanspreeklikheid het nie. Daar is geen verdere vereistes ten opsigte van grootte of die toestemming van lede, om as privaat entiteit te kwalifiseer nie.

Die geopenbaarde konsep sluit die volgende wysigings en vereenvoudings in van die erkennings- en metingsvereistes rakende die volgende onderwerpe (CICA 2009):

Tabel 5.2: Exposure draft – GAAP for Private Enterprises

Section	Topic
Section 3856	Financial instruments
Section 3461	Employee future benefits
Section 3110	Asset retirement obligations (Provisions, contingent liabilities and –assets)
Section 3064	Internally developed intangible assets (Goodwill and intangible assets)
Section 3064	Impairment testing (Goodwill and intangible assets)
Section 3870	Stock-based compensation
Section 3465	Future income taxes (Income taxes)
Section 1590	Investments (Subsidiaries)
Section 3051	Investments
Section 3055	Interest in joint ventures
Section 1582	Business combinations
Section 1601	Consolidated financial statements
Section 1602	Non-controlling interest

Die AcSB se gevolgtrekking dui ook daarop dat 'n aantal onderwerpe nie op privaat-entiteite van toepassing is nie; die volgende onderwerpe is spesifiek uitgesluit: *Differential reporting (Section 1300*, wat met die uitreiking van die nuwe standaard nie meer van toepassing sal wees nie), *Segment disclosures, Interim financial statements, Extraordinary items, Earnings per share, Pension plans, Life insurance enterprises, Future-oriented financial information, Financial reporting by property and casualty insurance companies, The management report, Actuarial liabilities of life insurance enterprises, Financial reporting by life insurance enterprises, Enterprises in the development stage.*

Die AcSB verwag dat die voorgestelde standaard vir privaatentiteite teen die einde van 2009 gefinaliseer sal word, met 'n effektiewe datum van toepassing vanaf 1 Januarie 2011.

5.4.1.3 Kommentaar

CICA bevestig dat gedifferensieerde verslagdoening wel in Kanada toegepas word. Die aanvanklike gedifferensieerde verslagdoeningsmodel (*Differential reporting, Section 1300*) is egter gekritiseer. Vir 'n entiteit om vir gedifferensieerde verslagdoening te kwalifiseer, moes al die eienaars eenparig skriftelik daartoe instem. Hierdie eenparige

toestemming is egter as beswarend beskou, aangesien dit onprakties is om al die eienaars se toestemming te bekom; verder is daar geargumenteer dat bestuur besluite oor verskeie ander beleidsaangeleenthede kan neem sonder die eenparige toestemming van al die eienaars en dat die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening geen uitsondering behoort te wees nie. Eenparige toestemming is aanvanklik deur CICA beskou as 'n manier om die belange van die minderheidsaandehouers te beskerm, aangesien hulle nie deel van bestuur is nie en gevolglik nie in 'n posisie is om addisionele inligting, bo en behalwe inligting ingesluit in die finansiële state, te bekom nie (CICA, 2002:BC47). Met die hersiening van die gedifferensieerde verslagdoeningstelsel in Kanada en die uitreiking van die geopenbaarde konsep vir privaat entiteite in 2009, is hierdie eenparige toestemmingsvereiste, soos deur CICA bepaal, uitgeskakel; gevolglik is die toestemming van lede nie meer 'n voorvereiste om as 'n privaatentiteit vir verslagdoeningsdoeleindes te kwalifiseer nie (CICA, 2009).

Geen vereistes ten opsigte van grootte-kriteria word gestel nie, wat tot potensiële probleme by die toepassing van die gedifferensieerde verslagdoening se koste-voordeel besluitnemingsmodel lei, aangesien koste en voordele beduidend kan verskil na gelang die grootte van entiteite verskil. Die kwantifisering van voordele is spesifiek problematies (CICA, 2002:Appendix B).

Die Kanadese gedifferensieerde verslagdoeningsopsies is buigsaam, en kwalifiserende entiteite kan opsies kies wat op hul eie spesifieke behoeftes en koste-voordeel beperkinge gebaseer is. Hierdie buigsaamheid is waarskynlik die rede waarom gedifferensieerde verslagdoening wel in die praktyk toegepas word; sonder hierdie buigsaamheid in die keuse van opsies, sou entiteite 'n alles-of-niks benadering tot gedifferensieerde verslagdoening moes volg. Sommige gebruikers kritiseer hierdie opsionele benadering weens die negatiewe effek wat dit op die vergelykbaarheid van finansiële state het. CICA beklemtoon egter dat vergelykbaarheid nie 'n kritiese faktor vir die gebruikers van klein entiteit finansiële state is nie (CICA, 2002:Appendix B). Verskeie gedifferensieerde opsies vereis addisionele openbaarmakingsvereistes. Sommige opstellers van finansiële state ondersteun egter nie hierdie addisionele openbaarmaking nie en argumenteer dat dit nie die opstel van die finansiële state vergemaklik nie.

Volgens Jeffrey (2007:26), is daar ook voorstelle om die gedifferensieerde verslagdoeningstelsel binne die IFRSs in drie verslagdoeningsvlakke te verdeel, naamlik vlak 1 vir groot maatskappye, vlak 2 vir medium maatskappye en vlak 3 vir klein entiteite.

Die skrywer meld egter dat verskillende verslagdoeningsvlakke binne die IFRSs verwarrend kan wees, naamlik:

“The possibility of IFRSs for micro-entities is now a possibility, as it is argued their needs are different than those of SMEs ... more than 85% of Canadian businesses being in the SME and micro categories, we must be careful not to overwhelm users with different variations of IFRS. This could impose onerous costs on these businesses.” (Jeffrey, 2007:26)

Die gedifferensieerde verslagdoeningsmodel in Kanada maak voorsiening vir die vermindering van die openbaarmakingsvereistes, sowel as die vereenvoudiging van die erkennings- en metingskriteria. Die aanvanklike model is verder ook suksesvol in praktyk geïmplementeer. Dit bevestig nie net die behoefte aan 'n gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoeningstelsel nie, maar dui ook op die toepaslikheid daarvan.

5.4.2 Die Verenigde Koninkryk

Die toepassing van rekeningkundige standaarde vir klein maatskappye in die Verenigde Koninkryk, is sedert 1994 reeds 'n probleem vir die opstellers van standaarde (ASB, 2008:Appendix IV). Die resultate van die *Accounting Standards Board* (voortaan na verwys as die ASB) se opdrag aan die *Consultative Committee of Accountancy Bodies* (CCAB) om die kwessie te ondersoek, is gedurende November 1994 gepubliseer; hierin word voorgestel dat klein maatskappye van sekere rekeningkundige standaarde vrygestel word. Die *Consultative Document, Accounting Simplifications*, is gedurende Mei 1995 gepubliseer op grond van die kommentaar en terugvoer wat op hierdie dokument ontvang is. Met inagnome van die voorstelle in hierdie dokument en die CCAB se fokus op die behoeftes van klein entiteite, is 'n dokument, *Design to fit*, gedurende Desember 1995 deur die komitee gepubliseer, waarin 'n spesifieke finansiële verslagdoeningstandaard vir klein entiteite, naamlik *Financial Reporting Standard for Smaller Entities* (FRSSE), aanbeveel word. Ten einde te demonstreer dat hierdie benadering prakties en uitvoerbaar is en voordele vir klein entiteite insluit, is 'n konsepdokument van die voorgestelde FRSSE daarby ingesluit (ASB, 2008:Appendix IV).

Die geopenbaarde konsep van die voorgestelde FRSSE is in Desember 1996 gepubliseer op grond van die voorstelle wat in *Design to fit* gemaak is, asook die kommentaar wat op hierdie dokument gelewer is; gevolglik is die FRSSE ook op grond hiervan in November 1997 uitgereik.

5.4.2.1 FRSSSE

Die FRSSSE, *Financial Reporting Standard for Smaller Entities*, is ontwerp met die doel om kleiner entiteite van 'n enkele rekeningkundige standaard te voorsien wat op hul spesifieke omstandighede fokus (ASB, 2008:Appendix IV). Kleiner entiteite wat die keuse uitoefen om die FRSSSE toe te pas, is vrygestel van alle ander rekeningkundige standaarde. Die FRSSSE is ook gekoppel aan Bylae 8 van die Maatskappywet 1985, wat die toepaslike wetgewing in die Verenigde Koninkryk is.

Met die opstel van die FRSSSE, asook in oorweging van toepaslike rekeningkundige standaarde vir klein entiteite, is die volgende kriteria gestel deur die ASB (ASB, 2002:115):

- Dit is waarskynlik dat die standaard (FRSSSE) algemeen toegepas gaan word en 'n element van algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk van alle entiteite sal wees.
- Dit is waarskynlik dat die standaard aanleiding sal gee tot die hantering van 'n transaksie op sodanige wyse dat dit ooreenstem met die bestuur se begrip van die transaksie.
- Die standaard sal na verwagting voldoen aan die inligtingsbehoefte van die gebruikers van klein entiteite se finansiële state.
- Die openbaarmakingsvereistes wat gestel word, is betekenisvol en omvattend vir die gebruikers daarvan.
- Die vereistes van die FRSSSE bevorder die toepassing van voorgeskrewe wetgewing.
- Die voorgeskrewe hantering van transaksies is verenigbaar met die berekening van belasbare inkomste.
- Die FRSSSE is die maklikste metode van voldoening aan die rekeningkundige hantering wat vereis word en/of openbaarmaking van klein entiteite.
- Die FRSSSE voorsien riglyne wat relevant is vir die transaksies wat klein entiteite aangaan, en is sodanig geformuleer dat dit maklik verstaanbaar is vir hierdie besighede.
- Die voorgeskrewe metingsvereistes in die standaard behoort prakties te wees vir klein entiteite.

Met die uitreiking van die FRSSSE is daar erken dat dit nodig sou wees om die dokument op 'n gereelde grondslag te hersien om dit op datum te bring ten einde ontwikkelings in rekeningkundige verslagdoening in ag te neem; gevolglik is die FRSSSE verskeie kere

hersien sedert die aanvanklike uitreiking daarvan in 1997. Die hersiening sluit die volgende in:

- **Eerste hersiening, Maart 1999:** die FRSSE is hersien en op datum gebring met alle relevante aspekte en toepaslike vereenvoudigings rakende die rekeningkundige standaard *FRS 10: Goodwill and Intangible Assets* en *FRS 11: Impairment of Fixed Assets and Goodwill*, wat sedert die aanvanklike uitreiking van die FRSSE uitgereik is.
- **Tweede hersiening, Maart 2000:** die FRSSE is hersien en op datum gebring rakende die rekeningkundige standaard wat gedurende die tydperk Julie 1998 tot Junie 1999 uitgereik is, naamlik *FRS 12: Provisions, Contingent liabilities and Contingent assets* en *FRS 15: Tangible fixed assets*. Twee standaard, *FRS 13: Financial instruments* en *FRS 14: Earnings per share*, is nie in die FRSSE ingesluit nie.
- **Derde hersiening, Junie 2002:** die vier rekeningkundige standaard wat gedurende die tydperk Julie 1999 tot Junie 2001 uitgereik is, is in die FRSSE ingesluit, naamlik *FRS 16: Current tax*, *FRS 17: Retirement benefits*, *FRS 18: Accounting policies* en *FRS 19: Deferred tax*.
- **Vierde hersiening, Januarie 2005:** die FRSSE is bygewerk vir wysigings wat gedurende die tydperk Junie 2001 tot November 2004 aan twee bestaande rekeningkundige standaard, naamlik *FRS 5* en *FRS 17*, aangebring is, sowel as die nuwe rekeningkundige standaard, *FRS 21: Post balance sheet events*. *FRS 20: Share-based payment* is nie in die FRSSE ingesluit nie.
- **Vyfde hersiening, Januarie 2007:** die FRSSE is hersien om dit op datum te bring rakende die rekeningkundige standaard wat sedert November 2004 uitgereik is, naamlik *FRS 22* tot *FRS 29* (ASB, 2007).
- **Sesde hersiening, April 2008:** die FRSSE is bygewerk om wysigings wat gedurende 2006 aan die Maatskappywet aangebring is, in te sluit (ASB, 2008).

Die inhoud van die FRSSE en onderwerpe wat daarin aangespreek word, word in tabel 5.3 weergegee.

Tabel 5.3: FRSSE

Section	Topic
B	Statement of Accounting Practice, including: Profit and loss account Revenue recognition Statement of total recognised gains and losses Fixed assets and goodwill Leases Financial instruments, share capital and share-based payment Foreign currency translation Post balance sheet events Related party disclosures Consolidated financial statements Directors' remuneration The directors' report Transitional arrangements

In afdeling A, 'n bespreking van die doel van die FRSSE, word die voorsiening van nuttige finansiële inligting beklemtoon en spesifiek vermeld dat die ekonomiese besluitnemingsproses van klein entiteite verskil van dié van ander verslagdoeningsentiteite, naamlik:

“The objective of the FRSSE is to ensure that reporting entities falling within its scope provide in their financial statements information about the financial position, performance and financial adaptability of the entity that is useful to users in assessing the stewardship of management and for making economic decisions, recognising that the balance between users' needs in respect of stewardship and economic decision-making for smaller entities is different from that for other reporting entities.” (ASB, 2008:par.1).

Die gedifferensieerde vereistes wat in afdeling B van die FRSSE ingesluit is, is 'n kombinasie van die volgende:

- Die uitsluiting van sekere rekeningkundige standaarde;
- Die vermindering van sommige openbaarmakingsvereistes; en
- Die vereenvoudiging van sekere erkennings- en metingskriteria.

Afdeling C sluit sekere definisies in, terwyl afdeling D na vrywillige openbaarmaking (dus nie verpligtend nie) van inligting rakende kontantvloei verwys.

5.4.2.2 Kommentaar

Die FRSSE word reeds vir langer as 'n dekade in die Verenigde Koninkryk deur klein entiteite gebruik en volgens King (1997:69), is die FRSSE ontwerp om aan bykans al die gebruikersbehoefte van klein entiteite te voldoen; verder voorsien die FRSSE ook 'n enkele verwysingspunt vir verslagdoening vir die oorgrote meerderheid van klein entiteite. Die vermindering van die openbaarmakingsvereistes verlig ook die las van rekeningkundige verslagdoening van klein entiteite (Johnson, 1996:54). Shearer en Sleigh-Johnson (2006:76) beskryf die sukses van die FRSSE soos volg:

“The FRSSE is widely used in the UK by eligible companies. Its success reflects a number of admirable qualities, including its clarity, relative brevity and its status as a *one stop shop* – enhanced by the recent importation of the relevant requirements of company law. To a considerable degree, the standard has established the credibility of simplified financial reporting both in the UK and internationally.” (Shearer & Sleigh-Johnson, 2006:76).

Uit bogenoemde blyk dit dat die toepassing van die FRSSE in die Verenigde Koninkryk 'n bewys is dat gedifferensieerde verslagdoening vir klein entiteite wel suksesvol geïmplementeer kan word.

Die FRSSE is egter sedert die uitreiking daarvan in 1997 deurlopend gekritiseer vir verskillende redes (Murphy & Page, 1998:64; Perrin, 1997:1). Eerstens is die *openbaarmakingsvereistes* gekritiseer: volgens Sharp en Stewart (1998:73), is die finansiële state van klein entiteite nie beduidend korter as gevolg van die verminderde openbaarmakingsvereistes nie, aangesien baie van hierdie vereistes selde of nooit vir klein entiteite toepaslik is nie.

Tweedens is die *erkennings- en metingsvereistes* gekritiseer: volgens Davies, Paterson en Wilson (1997:28), is daar geen wesenlike wysigings aan die metingsvereistes in die FRSSE aangebring nie, alhoewel die besprekings daarvan in 'n mate vereenvoudig is. Die bogenoemde skrywers kom tot die volgende gevolgtrekking:

“Essentially, therefore, this represents a pragmatic relaxation of disclosure rules rather than any new form of financial reporting tailored to the needs of small businesses. This is none the less welcome, because there is no doubt that the panoply of disclosure requirements imposed on UK companies is onerous, but it should not be seen as a development based on any great principle.” (Davies, Paterson & Wilson, 1997:28).

Die erkennings- en metingsvereistes wat in die FRSSE ingesluit is, is volgens Paterson

(2001:96) nie wesenlik vereenvoudig nie, en dit is "... more cosmetic than real". Hy argumenteer verder dat, gebaseer op die aanname dat klein entiteite selde sodanige transaksies aangaan, van die meer komplekse onderwerpe wat in sekere standarde aangespreek word, nie in die FRSSE ingesluit is nie.

Derdens is die *periodieke hersiening* waaraan die FRSSE onderhewig is, problematies. Weens die aard van finansiële verslagdoening word rekeningkundige standarde deurlopend hersien; nuwe standarde word ook uitgereik. Die invloed hiervan op die rekeningkundige verslagdoening van klein entiteite behoort gevolglik oorweeg te word, en die FRSSE moet dienoreenkomstig hersien word. Volgens Morley (2001:104), veroorsaak die gereelde hersiening van die FRSSE 'n groter las en sal dit eenvoudiger en meer betekenisvol wees as elke rekeningkundige standaard 'n paragraaf insluit rakende die relevansie en toepaslikheid daarvan vir klein entiteite.

Vierdens word *geen kostebesparing* deur die toepassing van die FRSSE bewerkstellig nie. Volgens Malvern (2001), is rekenmeestersfirmas van mening dat die koste van rekeningkundige dienste en fooie wat vir klein kliënte gehef word, geensins deur die toepassing van die FRSSE verminder is nie.

Die toepaslikheid van die FRSSE is gedurende 2001 deur die *Institute of Chartered Accountants in England and Wales* (ICAEW) beoordeel en die bevindings wat gemaak is, sluit die volgende in (ICAEW, 2001:2):

- Die FRSSE word baie gebruik en praktisyns heg baie waarde daaraan.
- Dit is waarskynlik dat die aantal klein entiteite wat die FRSSE aanvaar, steeds sal toeneem.
- Ten spyte daarvan dat 'n afsonderlike verslagdoeningstelsel addisionele koste tot gevolg het, is die voordele wat die FRSSE inhou beduidend meer as hierdie koste.
- Die FRSSE word in die algemeen beskou as 'n groot sukses; gevolglik is geen beduidende veranderinge aan die inhoud daarvan nodig nie. 'n Aantal algemene verbeteringe word egter voorgestel (bv. omvattende en toepaslike voorbeelde).
- Die sukses van die FRSSE word verder aan die sleuteldoelwitte daarvan toegeskryf, naamlik om die toepassing van die vereistes van rekeningkundige standarde te vereenvoudig en openbaarmakingsvereistes tot 'n minimum te beperk, terwyl die erkennings- en metingsvereistes gehandhaaf word; gevolglik behoort die ASB nie hierdie doelwitte te wysig nie.
- Daar word verder tot die gevolgtrekking gekom dat die FRSSE aan hul primêre

gebruikers finansiële state met meer verstaanbare inligting voorsien. Die inligting is ook makliker en goedkoper om te produseer. Terselfdertyd word die integriteit van klein maatskappye se verslagdoening nie beïnvloed nie. Daar word egter erken dat die toenemende kompleksiteit van rekeningkundige standaarde in die toekoms veranderinge aan die formaat en struktuur van die FRSSE kan beïnvloed.

- Daar behoort konsekwentheid te wees tussen die bewoording van die FRSSE en dié van GAAP, ten einde onsekerhede of verskille in die betekenis of interpretasie van bewoordinge te verhoed.

Die opinies van rekeningkundige praktisyns in Ierland rakende die gebruik van die FRSSE, is op grond van 'n studie deur die *Irish Accountancy Educational Trust* bepaal (McAleese, 2001:18); die resultate van hierdie studie bevestig egter nie die bevindings van die ICAEW nie. In die studie, word tot die gevolgtrekking gekom dat die FRSSE daarin faal om die las van verslagdoening van klein entiteite en klein praktisyns te verlig. Die opsomming van die resultate van hierdie studie is soos volg (McAleese, 2001:18):

- Rekeningkundige firmas vind dit moeilik om op datum te bly met die steeds toenemende aantal rekeningkundige standaarde, en dit plaas 'n groter las op kleiner firmas as op groter firmas.
- Die toepassing van die FRSSE het nie enige veranderinge in die koste om aan rekeningkundige standaarde te voldoen, of die koste wat vir rekeningkundige dienste gehef word, tot gevolg nie.
- Praktisyns sien geen voordeel daarin om die standaard toe te pas nie, aangesien die koste- en tydsbesparing minimaal is en die toepassing van die FRSSE opsioneel is.
- Die las van die groot aantal rekeningkundige standaarde is die mees beduidende faktor in praktisyns se besluit rakende die toepassing van die FRSSE.
- Die meerderheid van die praktisyns is ontevrede met die huidige formaat van rekeningkundige verslagdoening vir klein entiteite.
- Die studie bevind egter dat gebruikers van die FRSSE nie enige probleme ondervind in die toepassing van die FRSSE nie.
- Die belangrikste redes waarom sekere praktisyns wel besluit om die FRSSE toe te pas, is die vermindering van die openbaarmakingsvereistes, gevolg deur die eenvoudige gebruik daarvan.

Die toepassing van die FRSSE in die Verenigde Koninkryk verlig die las van rekeningkundige verslagdoening vir klein entiteite, en is 'n duidelike aanduiding dat gedifferensieerde verslagdoening wel suksesvol in die praktyk geïmplementeer word, ten

spyte van deurlopende kritiek teenoor die FRSSE. Volgens Shearer en Sleigh-Johnson (2006:79), het die uitreiking van die *IFRS for SMEs* tot gevolg dat dit waarskynlik is dat die Verenigde Koninkryk in die toekoms na drie vlakke van rekeningkundige verslagdoening sal beweeg en dat die FRSSE steeds behou sal word.

5.4.3 Nieu-Seeland

Gedifferensieerde verslagdoening word sedert 1994 in Nieu-Seeland toegepas (Santoro, 1997:23). Die *Framework for Differential Reporting* is gedurende Februarie 1994 uitgereik deur die *Institute of Chartered Accountants in New Zealand* (voortaan na verwys as ICANZ). Sedert die aanvanklike uitreiking van die raamwerk, is dit verskeie kere hersien om dit op datum te bring, met die laaste hersiening gedurende Januarie 2007 (ICANZ, 2007:par.1).

Die rekeningkundige verslagdoeningstelsel in Nieu-Seeland maak voorsiening vir vier verskillende verslagdoeningsopsies (ICANZ, 2007:par.4). Die eerste verslagdoeningsopsie is van toepassing op entiteite wat kwalifiseer as vrygestelde maatskappye kragtens die vereistes van die *Financial Reporting Act 1993*. 'n Maatskappy kwalifiseer as 'n vrygestelde maatskappy, mits daar aan sekere grootte-kriteria (omset, bates en aantal werknemers) voldoen word. Hierdie maatskappye hoef nie aan die vereistes van GAAP te voldoen nie en die vereiste van redelike weergawe van finansiële state is nie van toepassing nie. Die opsie is beskikbaar vir klein maatskappye (mikro entiteite) met minimum rekeningkundige verslagdoeningsvereistes.

Die tweede verslagdoeningsopsie is van toepassing op maatskappye wat algemene-doel finansiële state produseer en vir gedifferensieerde verslagdoening kwalifiseer. Maatskappye kwalifiseer vir gedifferensieerde verslagdoening indien die maatskappy nie publieke aanspreeklikheid het nie, daar geen skeiding van eienaars en bestuur van die entiteit is nie en die maatskappy aan sekere grootte-kriteria voldoen (met verwysing na omset, bates en aantal werknemers). Die *Framework for Differential Reporting* is op hierdie maatskappye van toepassing.

Die derde verslagdoeningsopsie geld vir maatskappye wat algemene-doel finansiële state publiseer, publieke aanspreeklikheid het en nie vir gedifferensieerde verslagdoening kwalifiseer nie. Hierdie maatskappye moet aan die vereistes van alle toepaslike finansiële verslagdoeningstandaarde voldoen.

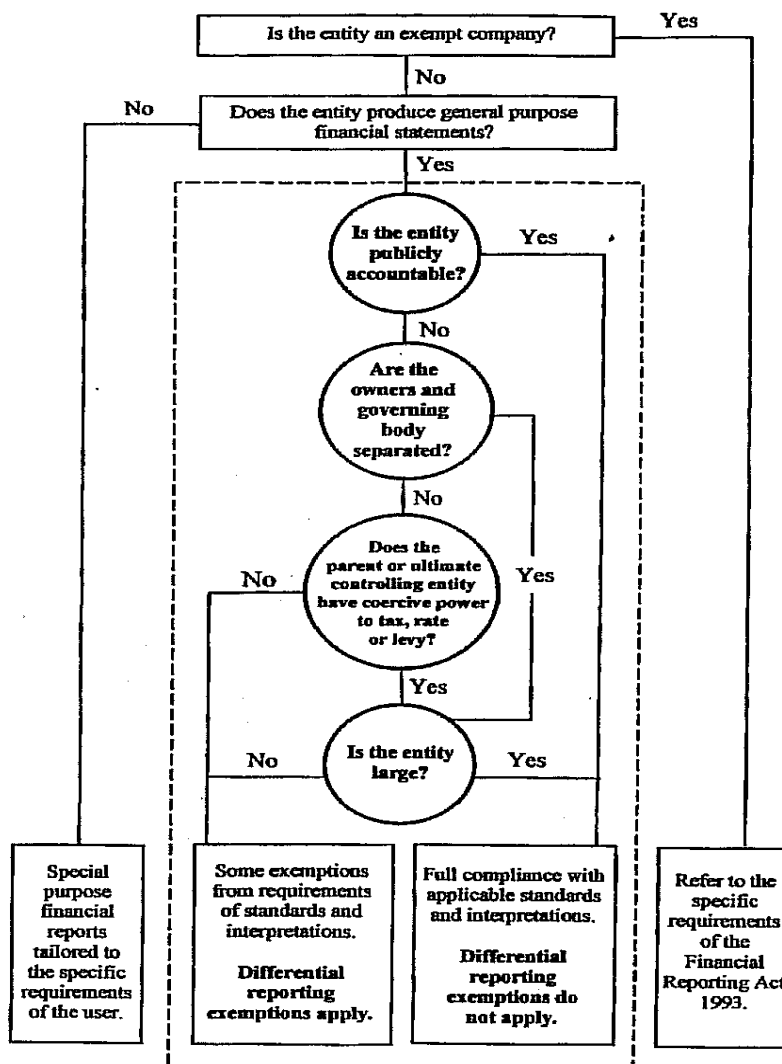
Die vierde verslagdoeningsopsie is van toepassing op entiteite wat nie algemene-doel finansiële state publiseer nie. Hierdie entiteite produseer spesiale-doel finansiële state op grond van hul spesifieke verslagdoeningsbehoefte.

Die raamwerk vir gedifferensieerde verslagdoening in Nieu-Seeland word skematies soos volg voorgestel (ICANZ, 2007:par.4):

Figuur 5.1: Raamwerk vir gedifferensieerde verslagdoening in Nieu-Seeland

Figure 1: Framework for Differential Reporting

Note: material in the dotted box indicates the Framework for Differential Reporting

Bron: Institute of Chartered Accountants of New Zealand (ICANZ). 2007. *Framework for Differential Reporting*. ICANZ: Wellington. (<http://www.nzica.com>).

5.4.3.1 Raamwerk vir Gedifferensieerde Verslagdoening

Volgens ICANZ, het die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening tot gevolg dat entiteite in verskillende omstandighede, verskillende rekeningkundige praktyke kan toepas. Gedifferensieerde verslagdoening word vereis, omdat die voordele en koste om aan rekeningkundige verslagdoeningstandaarde te voldoen, tussen verslagdoeningsentiteite verskil (ICANZ, 2007:par.3). Die *Framework for Differential Reporting* is ontwikkel op die grondslag van die volgende aannames:

- Voldoening aan finansiële verslagdoeningstandaarde het koste (gewoonlik vir die verslagdoeningsentiteit), sowel as voordele (gewoonlik vir die gebruikers van die finansiële state) tot gevolg.
- Voldoening aan finansiële verslagdoeningstandaarde behoort slegs vereis te word wanneer die voordele die koste oorskry.
- Finansiële verslagdoeningstandaarde sal meer aanvaarbaar wees indien dit slegs toegepas word wanneer daar ooreenstemming is dat die voordele die koste oorskry.

Volgens ICANZ (2007:par.4), is die voordele van finansiële verslagdoening moeiliker om te bepaal as die koste wat daaraan verbonde is. Die voordele van finansiële verslagdoening weerspieël die waarde van die inligting aan die gebruikers van finansiële state, en word beïnvloed deur die aantal en verskeidenheid gebruikers, die inligtingsbehoefte van gebruikers en die kwalitatiewe eienskappe van rekeningkundige inligting, naamlik betroubaarheid, toepaslikheid en tydigheid.

Aangesien die meting van koste en voordele van finansiële verslagdoening moeilik is, word koste-voordeel kriteria in die raamwerk bepaal deur die publieke aanspreeklikheid, skeiding van eienaars en bestuur van die entiteit, en die grootte van die entiteit (met verwysing na omset, bates en aantal werknemers) (ICANZ, 2007:par.4).

Die gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoeningsvereistes wat in die raamwerk ingesluit is, maak voorsiening vir die uitsluiting van sekere rekeningkundige standaarde, die gedeeltelike uitsluiting van sekere rekeningkundige standaarde, sowel as geen uitsluiting van rekeningkundige standaarde.

Die vereistes van die raamwerk word in tabel 5.4 opgesom.

Tabel 5.4: Framework for Differential Reporting

Reference	Topic
	Full Exemption
FRS-10	Statement of Cash Flows
SSAP-12	Accounting for Income Taxes
SSAP-23	Financial Reporting for Segments
FRS-31	Disclosure of Information about Financial Instruments
	Partial Exemption
FRS-3	Accounting for Property, Plant and Equipment
FRS-4	Accounting for Inventories
FRS-9	Information to be disclosed in Financial Statements
FRS-13	Accounting for Research and Development Activities
FRS-14	Accounting for Construction Contracts
FRS-15	Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets
SAAP-17	Accounting for Investment Properties
SSAP-18	Accounting for Leases
FRS-19	Accounting for Goods and Services Tax (GST)
FRS-21	Accounting for the Effects of Changes in Foreign Currency Exchange
SSAP-22	Rates
FRS-24	Related Party Disclosures
FRS-30	Interim Financial Statements
	Reporting Share Ownership Arrangements including Employee Share Ownership Plans

In hierdie raamwerk, word vier rekeningkundige standaarde uitgesluit, terwyl sekere rekeningkundige standaarde gedeeltelik uitgesluit word, naamlik die vermindering van sommige openbaarmakingsvereistes, sowel as die vereenvoudiging van sekere erkennings- en metingskriteria.

Ingevolge die raamwerk mag kwalifiserende entiteite die vereistes van die rekeningkundige verslagdoeningstandaarde waarvan hulle vrygestel is, selektief toepas, mits die erkennings- en metingsvereistes nie beïnvloed word nie (ICANZ, 2007:par.5). Indien 'n entiteit nie aan die grootte-kriteria voldoen het nie (d.w.s., indien 'n entiteit nie vir gedifferensieerde verslagdoening kwalifiseer nie, en wel later aan die grootte-kriteria voldoen), word daar ook vereis dat die entiteit vir twee opeenvolgende verslagdoeningstydperke aan die kriteria moet voldoen, voordat gedifferensieerde

verslagdoening toegepas mag word (ICANZ, 2007:par.4).

5.4.3.2 Kommentaar

Volgens Baskerville en Simpkins (1997:14), is die *Framework for Differential Reporting* 'n integrale deel van die vereistes vir die voorbereiding van finansiële verslae in Nieu-Seeland en is die raamwerk "... a key function in the engine room of regulation and financial reporting standards which govern financial reporting in New Zealand".

Die benadering wat in die *Framework for Differential Reporting* gevolg word, is die vereenvoudiging van bestaande rekeningkundige standaarde. Volgens hierdie benadering, word omvattende vereistes vir groot entiteite voorgeskryf, waarna sekere vereistes vir klein entiteite geëlimineer word. Baskerville en Simpkins (1997:14) argumenteer dat hierdie raamwerk waarskynlik die mees omvattende metode van gedifferensieerde verslagdoening is, weens die volgende redes:

- Groot entiteite met beperkte belange (*closely-held entities*) kan kwalifiseer vir vrystellings;
- Metingsvereistes is ingesluit in sommige vrystellings; en
- Kontantvloei-state word nie vir kwalifiserende entiteite vereis nie.

Die skrywers meld verder die volgende rakende hierdie raamwerk:

"Compared with frameworks in other jurisdictions, it provides proof of pragmatic and clear thinking about what constitutes necessary reporting requirements for small and closely-held entities." (Baskerville & Simpkins 1997:14).

Die bogenoemde word bevestig deur die feit dat hierdie raamwerk reeds, vir bykans 15 jaar, in Nieu-Seeland toegepas word en verskeie kere hiersien en op datum gebring is.

'n Opname deur Campbell en Rainsbury gedurende Desember 1995, bevestig dat hierdie raamwerk wel die finansiële verslagdoeningsvereistes vir 'n groot aantal entiteite verminder (Baskerville & Simpkins, 1997:15). Die toepassing van hierdie raamwerk verlig dus die las van finansiële verslagdoening van klein entiteite. Dit is ook die opinie van Ernst & Young (1997:85) dat die *Framework for Differential Reporting* suksesvol in Nieu-Seeland toegepas word en dat kwalifiserende entiteite voordeel uit die openbaarmakingsvrystellings trek.

Gill (2008:1) beklemtoon die belangrikheid van klein besighede in Nieu-Seeland in die volgende stelling:

“New Zealand is a nation of small businesses. There are about 120 000 small business owners ... It is in all our interests that their businesses are successful. They provide employment ... It's not just the financial report that is important, it's the discussion, getting focus on the right thing, and being able to provide practical help.”

Klein besighede speel 'n belangrike rol in die Nieu-Seelandse ekonomie; die rekeningkundige verslagdoening van hierdie entiteite is dus noodwendig belangrik en kan bydra tot die suksesvolle implementering van gedifferensieerde verslagdoening om die koste van verantwoording vir klein entiteite te verlig.

Na aanleiding van die onlangse uitreiking van die internasionale standaard, *IFRS for SMEs* (verwys na punt 5.5.3 vir die bespreking), is dit volgens Sealy-Fisher (2009:32) waarskynlik dat die *Institute of Chartered Accountants in New Zealand* die aanvaarding van die standaard in Nieu-Seeland, sal ondersoek, sowel as die gebruik en toepassing daarvan. Tydens die *Financial Reporting Standards Board* (FRSB) vergadering op 16 Julie 2009 in Wellington, is daar bevestig dat die FRSB die aanvaarding van die *IFRS for SMEs* in Nieu-Seeland gaan oorweeg, sodra die Minister van Ekonomiese Ontwikkeling die besprekingsdokument rakende die hersiening van die finansiële verslagdoeningsraamwerk uitreik (ICANZ, 2009).

5.4.4 Australië

Gedifferensieerde verslagdoening is gedurende 1992 in Australië geïmplementeer met die uitreiking van die *Statement of Accounting Concepts 1 (SAC 1): Definition of the Reporting Entity; Accounting Standard AASB 1025: Application of the Reporting Entity Concept and Other Amendments*; sowel as wysiging van die *Corporations Law of 1989*. Die benadering vir gedifferensieerde verslagdoening wat in Australië aanvaar is in SAC 1 en AASB 1025, is op 'n tweeledige *verslagdoenings/nie-verslagdoeningsentiteit-beginsel* gebaseer (Kent & Munro, 1999:360).

Entiteite wat as verslagdoeningsentiteite geklassifiseer word, moet aan al die rekeningkundige standaarde voldoen. 'n Verslagdoeningsentiteit word ooreenkomstig AASB 1025, paragraaf 27, soos volg gedefinieer:

“... an entity (including an economic entity) in respect of which it is reasonable to expect the existence of users dependent on general purpose financial reports for information which will be useful to them for making and evaluating decisions about the allocation of scarce resources ...” (Kent & Munro, 1999:360).

Ten einde die bestaan van eksterne gebruikers te bepaal, vereis SAC 1 inagname van die volgende faktore:

- Skeiding van eienaarskap en bestuur;
- Die aantal eienaars/aandeelhouers;
- Die ekonomiese of politieke belangrikheid van die entiteit; en
- Die finansiële eienskappe van die entiteit, insluitende grootte met verwysing na omset, aantal werknemers of bates.

Entiteite wat as nieverslagdoeningsentiteite geklassifiseer word, kan afwyk van rekeningkundige standaarde en verskaf 'n redelik laer vlak van openbaarmaking in hul finansiële state in vergelyking met verslagdoeningsentiteite (Kent & Munro, 1999:360). Die skrywers meld verder dat “... effectively, non-reporting entities can selectively choose the accounting standards they adopt when preparing financial reports”. Volgens Govey (1995:58), is die verslagdoeningsentiteit-beginsel egter subjektief.

Die *Corporations Law* tref 'n onderskeid tussen verskillende tipes entiteite, naamlik verslagdoeningsentiteite, nieverslagdoeningsentiteite, openbaarmakingsentiteite, publieke maatskappye, groot privaatmaatskappye en klein privaatmaatskappye. Verskillende gedifferensieerde verslagdoeningstandaarde geld vir die verskillende tipes entiteite, wat die gedeeltelike voldoening aan rekeningkundige standaarde insluit, sowel as geen voldoening aan rekeningkundige standaarde (Campbell, 1996:22).

Volgens Boymal (2006:107), is 'n nuwe gedifferensieerde verslagdoeningstelsel voorgestel op grond van die IASB se projek vir klein- en mediumgrootte entiteite (verwys ook na punt 5.5) en is die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening in Australië daardeur beïnvloed. Die skrywer meld die volgende:

“All of a sudden, differential reporting has become the most controversial and interesting topic in the Australian financial reporting scene.” (Boymal, 2006:107).

Boymal (2006:110) kom tot die gevolgtrekking dat die verslagdoeningsentiteit-beginsel waarskynlik verouderd is en dat 'n gewysigde gedifferensieerde verslagdoeningstelsel,

met verwysing na koste-voordeel ontledings, toegepas behoort te word. Die skrywer is van mening dat dit sinvol sal wees om toepassing te oorweeg van die voorgestelde internasionale standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite (*IFRS for SMEs* van die IASB) in Australië.

5.4.4.1 Besprekingsdokument: Finansiële Verslagdoening vir Klein- en Mediumgrootte Entiteite

Die AASB se besprekingsdokument, *Discussion paper: Financial Reporting for Small and Medium-sized Entities*, is gedurende Mei 2007 gepubliseer (ICAA, 2007a). Die besprekingsdokument sluit die *Invitation to Comment* (ITC 12) in, met verwysing na die IASB se voorgestelde standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite (*IFRS for SMEs*).

Die hoofbesprekingspunte in die dokument waaroor die AASB inligting wou bekom, is (i) die rekeningkundige aangeleentheid rakende die voorgestelde *IFRS for SMEs* waaroor aan die IASB kommentaar gelewer moes word, (ii) die inligting rakende die toepassing van die *IFRS for SMEs* in Australië en (iii) die oorweging van 'n alternatiewe verslagdoeningsraamwerk vir entiteite wat nie algemene-doel finansiële verslae opstel nie.

Met inagneming van die verskeie kommentaar wat op ITC 12 ontvang is, is die betrokke aangeleentheid verder bespreek deur die AASB. Na aanleiding hiervan, is die internasionale rekeningkundige standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite in Australië, gedurende 2009 aanvaar (AASB, 2009).

5.4.4.2 IFRS vir Niepublieke Entiteite

Volgens die AASB se gevolgtrekking gedurende 2009, moet daar 'n klemverskuiwing in die rekeningkundige verslagdoeningstelsel in Australië plaasvind en moet die fokus voortaan nie meer op die *verslagdoeningsentiteit-beginsel* wees nie, maar op *algemene-doel finansiële state* (AASB, 2009). Die AASB motiveer hul besluit deur te meld dat die IFRSs, wat van toepassing is op algemene-doel finansiële state eerder as verslagdoeningsentiteite, reeds gedurende 2005 deur Australië aanvaar is vir alle verslagdoeningsentiteite (ICAA, 2007b). Die verslagdoeningsentiteit-beginsel word ook nie internasionaal gebruik om die toepassing van rekeningkundige standaarde te bepaal nie. Die AASB bevestig dat die huidige gedifferensieerde verslagdoeningstelsel in

Australië verskillende interpretasies rondom die verslagdoeningsentiteit-beginsel tot gevolg het, wat aanleiding gee tot onkonsekwente resultate.

Die *IFRS for SMEs* wat deur die IASB uitgereik is, is deur die AASB as die *IFRS for Non-Publicly Accountable Entities* (NPAEs) uitgereik en gedurende 2009 in Australië aanvaar weens die volgende redes (AASB, 2009):

- Die AASB is van mening dat die *IFRS for SMEs* in die toekoms deur verskeie oorsese lande/jurisdiksies aanvaar gaan word en dat dit onvanpas sal wees om entiteite in Australië van die gebruik van hierdie standaard te ontnem;
- Dit is in ooreenstemming met die IASB se benadering rakende winsgewende entiteite;
- Dit is in ooreenstemming met die IASB se beleid rakende neutraliteit;
- 'n Australiese filiaal van 'n buitelandse maatskappy behoort die keuse te hê om die *IFRS for NPAEs* toe te pas, aangesien die moedermaatskappy of ander filiale moontlik die internasionale rekeningkundige standaard toepas; en
- Die verslagdoeningsvereistes van die *IFRS for NPAEs* is minder beswarend in vergelyking met die vereistes van die volledige IFRSs.

'n Twee-vlak gedifferensieerde verslagdoeningstelsel is deur die AASB goedgekeur vir winsgewende entiteite, soos gedefinieer in die *Corporations Act*, naamlik (AASB, 2009):

- **Vlak 1** is van toepassing op algemene-doel finansiële state van publieke verslagdoeningsentiteite en behels die toepassing van die volledige IFRSs.
- **Vlak 2** is van toepassing op algemene-doel finansiële state van niepublieke verslagdoeningsentiteite en sluit 'n keuse in om die *IFRS for NPAEs* (soos aanvaar in Australië) toe te pas, of 'n alternatiewe stelsel wat die toepassing van die volledige erkennings- en metingsvereistes van die volledige IFRSs behels, asook beperkte, spesifieke openbaarmakings (wat bepaal sal word).

Niepublieke maatskappye kan ook die keuse uitoefen om aan die volledige IFRSs te voldoen.

'n Voorlopige besluit is deur die AASB geneem dat 'n derde vlak van verslagdoening nie vereis word nie, aangesien wysiging van die *Corporations Act*, wat die las van verslagdoening van klein maatskappye kan verlig, binne die afsienbare toekoms verwag word; verder word daar geargumenteer dat 'n derde verslagdoeningsvlak nie deur respondente as 'n vereiste geïdentifiseer is nie en dat die keuses wat volgens vlak 2 beskikbaar is, voldoende is. Die rekeningkundige verslagdoeningstelsel in Australië maak

egter wel indirek voorsiening vir 'n derde vlak van verslagdoening vir entiteite wat volgens die *Australian Corporations Act* nie verslagdoeningsentiteite is nie. Daar word ook na hierdie entiteite verwys as *small companies limited by guarantee*. Entiteite kwalifiseer as nieverslagdoeningsentiteite, mits hulle aan sekere gestelde grootte-kriteria voldoen. Daar word vereis dat die finansiële state van hierdie entiteite, i.e. spesiale-doel finansiële verslae, slegs moet voldoen aan die volgende drie rekeningkundige standaarde (AASB, 2009):

1. AASB 101: *Presentation of Financial Statements*;
2. AASB 107: *Cash Flow Statements*; en
3. AASB 108: *Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors*.

Die ICAA se *Business Practice Guide: Financial Statements of Non-Reporting Entities* is in Augustus 2004 uitgereik, en dien as riglyn vir die rekeningkundige verantwoording van nieverslagdoeningsentiteite. Die gids is in 2005 hersien om voorsiening te maak vir die IFRSs en die hersiene gids is gedurende Desember 2006 uitgereik (ICAA, 2006:Appendix G). In 'n artikel, *Help for NREs*, meld die skrywer dat die verslagdoeningsentiteit-beginsel nie verander is deur die omskakeling na die IFRSs nie, maar dat dit die geleentheid bied om die huidige verslagdoeningstelsel in Australië te hersien:

“The changeover to IFRS is an ideal opportunity to review the nature of the financial reports being produced and to formally document why particular accounting policies and presentations best meet the needs of users, especially since what constitutes Australian Generally Accepted Accounting Practice (GAAP) is undergoing fundamental change.” (Charter, 2005:69).

In die bogenoemde stelling word daar verder ook klem gelê op die spesifieke behoeftes van die gebruikers van finansiële state.

5.4.4.3 Kommentaar

Uit die bogenoemde bespreking blyk dit dat 'n omvattende gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoeningstelsel suksesvol in Australië geïmplementeer is.

Die AASB meld in hul kommentaar aan die IASB dat hulle eenvoudiger erkennings- en metingskriteria in die voorgestelde standaard (*IFRS for SMEs*) ondersteun; verder is die AASB van mening dat daar nie voldoende oorweging aan die behoeftes van die gebruikers van klein- en mediumgrootte entiteite se finansiële state gegee is, om die toepaslikheid van die erkennings-, metings- en openbaarmakingsvereistes te bepaal nie

(ICAA, 2007c). Die toepassing van billikewaarde-wysigings is ook spesifiek gekritiseer, naamlik:

“We consider that the users of SME financial statements are interested in information regarding short term stewardship rather than for long term investment decision making, therefore consider the use of fair value as not relevant in this context.” (ICAA, 2007c).

Ten spyte van hierdie kritiek, is die internasionale rekeningkundige standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite wel in Australië aanvaar, en vorm dié standaard deel van die Australiese hersiene gedifferensieerde verslagdoeningstelsel.

Geoff Rankin, die uitvoerende hoof van die instituut, CPA Australia, bevestig egter dat die voorstelle vir gedifferensieerde verslagdoening deur CPA Australia verwerp is, dat die verslagdoeningsentiteit-beginsel 'n belangrike rol in rekeningkundige verslagdoening in Australië speel en dat die beginsel behou moet word (Accountant, 2007:3). Rankin argumenteer verder dat die verwydering van die verslagdoeningsentiteit-beginsel addisionele koste, sonder enige verbandhoudende voordele, vir entiteite tot gevolg sal hê, en beveel aan dat die AASB die verslagdoeningsentiteit-beginsel behoort te verbeter.

Volgens Cummings *et al.* (2007:60), sal die internasionale rekeningkundige standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite meer formele verslagdoeningsvereistes vir hierdie entiteite tot gevolg hê. Die skrywers meld ook die volgende:

“Changes to the financial reporting system are coming at a time of rapid structural and technological changes for the SME sector, including greater competition, labour shortages, workforce flexibility and administrative burdens ... As the SME environment continues to be more challenging and dynamic from a regulatory and market standpoint, IFRS for SMEs will provide much needed clarity to a sector that has in the past, largely been left adrift.” (Cummings *et al.* 2007:60).

Die laasgenoemde skrywers beklemtoon egter dat duidelike riglyne gestel moet word rakende die identifisering van klein entiteite in Australië waarop die nuwe verslagdoeningstelsel van toepassing sal wees.

5.5 Internasionale Rekeningkundige Praktykeraad (IASB)

Gedurende Desember 2000, is die *International Accounting Standards Board* (IASB) gevorm om die *International Accounting Standards Committee* (IASC) te vervang. Die doel van die IASB is om internasionale rekeningkundige standaarde uit te reik “and working generally for the improvement and harmonisation of regulations, accounting standards and procedures relating to the presentation of financial statements” (Deegan & Unerman, 2006:109). In ’n verslag aan die IASB, is daar spesifiek erken dat “... a demand exists for a special version of International Accounting Standards for Small Enterprises”. Kort na die ontstaan van die IASB in 2001, is ’n projek deur dié raad geloods om toepaslike rekeningkundige standaarde vir klein- en mediumgrootte entiteite te ontwikkel. Die doelwitte van die *Trustees of the IASC Foundation*, waaronder die IASB funksioneer, is in Julie 2005 formeel soos volg gewysig:

“... in developing IFRSs, the IASB should take account of, as appropriate, the special needs of small and medium-sized entities and emerging economies” (IASB, 2007c).

Die besprekingsdokument, *Preliminary Views on Accounting Standards for Small and Medium-sized Entities*, is as gevolg van die bogenoemde, in Junie 2004 gepubliseer.

5.5.1 Besprekingsdokument: Voorlopige Menings oor Rekeningkundige Standaarde vir Klein- en Mediumgrootte Entiteite

Die IASB vermeld die doelwitte van die IASB-standaarde vir klein- en mediumgrootte entiteite in die besprekingsdokument, *Discussion paper: Preliminary Views on Accounting Standards for Small and Medium-sized Entities*, as die volgende (IASB, 2004:18):

- Die voorsiening van hoë kwaliteit, verstaanbare en afdwingbare rekeningkundige standaarde wat internasionaal toepaslik is vir klein- en mediumgrootte entiteite;
- ’n Fokus op die behoeftes van die gebruikers van klein- en mediumgrootte entiteite se finansiële state;
- Die bevestiging dat standaarde op dieselfde konseptuele raamwerk as die IFRSs gebaseer is;
- Die verligting van die las van finansiële verslagdoening op klein- en mediumgrootte entiteite; en

- Die voorsiening van 'n eenvoudige oorgang na die volledige IFRSs, indien klein- en mediumgrootte entiteite dit nodig sou ag.

Die besprekingsdokument identifiseer die volgende rekeningkundige kwessies rakende rekeningkundige standaarde vir klein- en mediumgrootte entiteite (IASB, 2004:28):

- Enige wysigings aan die konsepte of beginsels in die IFRSs moet op die geïdentifiseerde *behoefte van die gebruikers* van klein- en mediumgrootte entiteite se finansiële state, of op *koste-voordeel ontledings* gebaseer word.
- Dit is waarskynlik dat enige aanbieding en openbaarmakingswysigings geregverdig sal word op die grondslag van gebruikersbehoefte of koste-voordeel ontledings.
- Daar is 'n weerlegbare aanname dat geen wysigings aan die erkennings- en metingskriteria gemaak word nie; sodanige wysigings kan slegs geregverdig word op die grondslag van gebruikersbehoefte of koste-voordeel ontledings.
- Die IFRSs moet as 'n basis dien vir die ontwikkeling van 'n IASB-standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite.
- Indien die IASB-standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite nie 'n spesifieke rekeningkundige erkennings- of metingskwessie aanspreek nie, moet die entiteit terugval op die IFRS wat slegs op daardie spesifieke kwessie van toepassing is. Hierdie verpligte terugval op die IFRS moet duidelik deur elke IASB-standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite vermeld word.
- Waar die IASB-standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite voorsiening maak vir die vrystelling of vereenvoudiging van 'n erkennings- of metingsvereiste in die verwante IFRS, word 'n entiteit nie verbied om steeds die volledige IFRS toe te pas nie.
- Die IASB-standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite moet afsonderlik gepubliseer word met dieselfde numeringstelsel as die IFRSs.

Die IASB se voorstel rakende die definisie van *klein- en mediumgrootte entiteite*, is dat dit entiteite moet wees wat geen publieke aanspreeklikheid het nie. Geen kwantitatiewe kriteria is gestel nie, en daar word vereis dat die toestemming van al die eienaars verkry moet word voordat daar aan die definisie van *klein- en mediumgrootte entiteite* voldoen word (verwys na hoofstuk 4 vir die identifisering van klein entiteite) (IASB, 2004:21).

Gedurende Desember 2004 en Januarie 2005, is 120 voorstelle op die besprekingsdokument terugontvang; vandaar die volgende gevolgtrekking deur die IASB:

“The responses to the Discussion Paper showed a clear demand for an International Financial Reporting Standard for SMEs (IFRS for SMEs) and a preference, in many countries, to adopt the IFRS for SMEs rather than locally or regionally developed standards.” (IASB 2007c).

Die publikasie van ’n geopenbaarde konsep, *Exposure draft of an IFRS for SMEs*, is deur die IASB geïdentifiseer as die volgende stap.

5.5.2 Geopenbaarde konsep: IFRS vir Klein- en Mediumgrootte Entiteite

Voortspruitend uit die bogenoemde besprekingsdokument, is ’n vraelys aan belangegroepe opgestel deur die IASB om die volgende twee kwessies verder te ondersoek, naamlik om te bepaal (i) vir welke areas die erkennings- en metingsbeginsels moontlik verder vereenvoudig kan word ten opsigte van klein- en mediumgrootte entiteite, en (ii) watter onderwerpe, wat deur die IFRSs aangespreek word, van die standaard vir klein- en mediumgrootte entiteite uitgesluit kan word, omdat dit onwaarskynlik is dat dit binne die konteks van ’n klein entiteit toepaslik is. ’n Totaal van 101 antwoorde is op die vraelyste ontvang en verwerk, en 43 verskillende belangegroepe was deelnemers aan die besprekings rakende ’n rekeningkundige standaard vir klein entiteite gedurende Oktober 2005. Die resultaat van hierdie ondersoek is gedurende Februarie 2007 uitgereik as die geopenbaarde konsep, *Exposure draft of an IFRS for SMEs*.

Hierdie geopenbaarde konsep is gedurende Mei 2007 in Suid-Afrika uitgereik as ED 225 (verwys na punt 5.6 vir ’n bespreking van die Suid-Afrikaanse posisie rakende gedifferensieerde verslagdoening). Dit is vervolgens nodig om die inhoud van die geopenbaarde konsep breedvoerig te bespreek, aangesien hierdie voorgestelde verslagdoeningstandaard in Suid-Afrika aanvaar is en toegepas word, en omdat die doel van hierdie empiriese studie (soos in hoofstuk 1 beskryf), die identifisering van die behoeftes van gebruikers van klein maatskappy finansiële state in Suid-Afrika behels. Die volgende aspekte en standaard word aangespreek deur die geopenbaarde konsep (soos toegelig in tabel 5.4):

Tabel 5.5: Exposure draft of an IFRS for SMEs

Section	Topic
1	Scope
2	Concepts and Pervasive Principles
3	Financial Statement Presentation
4	Balance Sheet
5	Income Statement
6	Statement of Changes in Equity and Statement of Income and Retained Earnings
7	Cash Flow Statement
8	Notes to the Financial Statements
9	Consolidated and Separate Financial Statements
10	Accounting Policies, Estimates and Errors
11	Financial Assets and Financial Liabilities
12	Inventories
13	Investments in Associates
14	Investments in Joint Ventures
15	Investment Property
16	Property, Plant and Equipment
17	Intangible Assets other than Goodwill
18	Business Combinations and Goodwill
19	Leases
20	Provisions and Contingencies
21	Equity
22	Revenue
23	Government Grants
24	Borrowing Costs
25	Share-based Payment
26	Impairment of Non-financial Assets
27	Employee Benefits
28	Income Taxes
29	Financial Reporting in Hyperinflationary Economies
30	Foreign Currency Translation
31	Segment Reporting
32	Events after the End of the Reporting Period
33	Related Party Disclosure
34	Earnings per Share
35	Specialised Industries
36	Discontinued Operations and Assets Held for Sale
37	Interim Financial Reporting
38	Transition to the <i>IFRS for SMEs</i>

Afdeling 1 stel die *omvang* van die standaard en meld dat die *IFRS for SMEs* bedoel is vir klein- en mediumgrootte entiteite wat nie publieke aanspreeklikheid het nie en wel algemene-doel finansiële state vir eksterne gebruikers publiseer. Die omvang van die standaard is egter algemeen, aangesien dit slegs publieke aanspreeklikheid as kriteria insluit en nie verdere kwantitatiewe vereistes vir die identifisering van klein- en mediumgrootte entiteite vereis nie. Uit die IASB se redes vir hul gevolgtrekkings, blyk dit dat die IASB die mening huldig dat internasionale verslagdoeningstandaarde in meer as 100 lande toegepas word en dat dit elke jurisdiksie/land se eie verantwoordelikheid is om 'n toepaslike definisie vir die toepassing van die *IFRS for SMEs* te formuleer (IASB, 2007c:BC33-BC54). Daar word ook geargumenteer dat die term *klein- en mediumgrootte*

entiteit algemeen erken word; gevolglik word daar na die standaard verwys as die IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite (Pacter, 2007:76).

In die oorweging van die inhoud van die geopenbaarde konsep, fokus die IASB op 'n tipiese entiteit met ongeveer 50 werknemers. Die 50-werknemers riglyn is nie 'n kwantitatiewe maatstaf vir die omskrywing van *klein- en mediumgrootte entiteite* nie, maar is slegs gebruik om die tipe transaksies, gebeure en toestande aan te dui wat in die voorgestelde rekeningkundige standaard aangespreek behoort te word. Die IASB huldig die opinie dat die voorgestelde rekeningkundige standaard ook vir entiteite met minder as 50 werknemers (die sogenaamde mikro entiteite) toepaslik is (IASB, 2007c:BC45).

Daar word geargumenteer dat mikro entiteite 'n baie vereenvoudigde en verkorte stel rekeningkundige vereistes benodig. Die IASB verwerp egter hierdie argumente en is van mening dat die voorgestelde rekeningkundige standaard vir alle klein- en mediumgrootte entiteite, sowel as mikro entiteite toepaslik is. Die IASB motiveer hul besluit soos volg:

“However, the Board concluded that the resulting statements would not meet the objective of decision-usefulness because they would not provide useful information about the entity’s financial position, performance and changes in financial position that is useful to a wide range of users in making economic decisions ... such a simple and brief set of accounting requirements might not serve SMEs by improving their ability to obtain capital.” (IASB, 2007c:BC49).

Die *openbaarmakingsvereistes* in al die afdelings van die geopenbaarde konsep is wesenlik verminder in vergelyking met die openbaarmakingsvereistes van die volledige Internasionale Finansiële Rekeningkundige Standaarde (*IFRSs*). Die volgende beginsels is deur die IASB toegepas vir vermindering van die openbaarmakingsvereistes (IASB, 2007c:BC119):

- Sommige openbaarmakings is uitgesluit omdat dit verband hou met onderwerpe wat in die volledige IFRSs ingesluit is, maar uitgesluit is in die geopenbaarde konsep.
- Sommige openbaarmakings is uitgesluit omdat dit verband hou met erkennings- en metingskriteria wat in die geopenbaarde konsep vereenvoudig is.
- Sommige openbaarmakings is uitgesluit omdat dit verband hou met keuses wat nie in die geopenbaarde konsep ingesluit is nie, maar wel beskikbaar is vir klein- en mediumgrootte entiteite by wyse van kruisverwysing tussen die konsep en die volledige IFRSs.
- Sommige openbaarmakings is uitgesluit op die grondslag van gebruikersbehoefte of koste-voordeel oorwegings.

Die IASB meld dat dit nie maklik is om openbaarmakingsvereistes op die grondslag van gebruikersbehoefte te evalueer nie, omdat gebruikers van finansiële state geneig is om ten gunste te wees van meer openbaarmaking, eerder as minder openbaarmaking. Die volgende is enkele van die riglyne rakende gebruikersbehoefte wat toegepas word deur die IASB (IASB, 2007c:BC120):

- Gebruikers van finansiële state van klein- en mediumgrootte entiteite stel spesifiek in inligting oor korttermyn kontantvloei en verpligtinge of voorwaardelike aanspreeklikheid belang.
- Gebruikers van finansiële state van klein- en mediumgrootte entiteite stel belang in inligting oor likwiditeit en solvabiliteit.
- Inligting oor die meting van onsekerhede is belangrik vir klein- en mediumgrootte entiteite.
- Inligting oor rekeningkundige beleidskeuses is belangrik vir klein- en mediumgrootte entiteite.
- Sommige openbaarmakings in die volledige IFRSs is meer toepaslik vir beleggingsbesluite in kapitaalmarkte as vir die transaksies en ander gebeure en toestande wat tipiese klein- en mediumgrootte entiteite ondervind.

Die *erkennings- en metingsvereistes* in sommige van die afdelings in die geopenbaarde konsep is vereenvoudig, naamlik:

- Finansiële instrumente: vereenvoudiging van die klassifikasie en ontferkenning van finansiële instrumente, sowel as die verskansingsvereistes;
- Waardedaling van klandisiewaarde;
- Alle navorsings- en ontwikkelingskoste wat as uitgawe erken is;
- Die kosprysmetode vir geassosieerde en gesamentlike ondernemings word gebruik;
- Inkomstebelasting: vereenvoudiging van die berekening van uitgestelde belasting;
- Werknemersvoordele: omskrewewevoordeel-planne;
- Aandeelgebaseerde betaling; en
- Huur.

Waar *keuses in die rekeningkundige beleid* in die volledige IFRSs ingesluit is, aanvaar die IASB dat klein- en mediumgrootte entiteite waarskynlik die eenvoudiger keuse sal aanvaar as rekeningkundige beleid; gevolglik is slegs die eenvoudiger opsies in die geopenbaarde konsep ingesluit, met die alternatiewe steeds beskikbaar by wyse van kruisverwysing tussen die konsep en die volledige IFRSs. Kruisverwysing tussen die volledige IFRSs en die geopenbaarde konsep kan gemaak word in die afdelings rakende

beleggingseiendom, eiendom, aanleg en toerusting, ontasbare bates, leenkoste, kontantvloeistate en verantwoording van staatstoekennings.

Die volgende *onderwerpe is uitgesluit* in die geopenbaarde konsep, maar kan steeds toegepas word by wyse van kruisverwysing tussen die konsep en die volledige IFRSs, indien nodig: hiperinflasie; ekwiteitsvereffende, aandeelgebaseerde betalingstransaksie; landbou; tussentydse finansiële verslagdoening; verantwoording van verhuurders vir finansieringsbruikhure; verdienste per aandeel; segmentverslagdoening; en versekering.

Die IASB se sluitingsdatum vir alle kommentaar op die geopenbaarde konsep, is vasgestel as 30 September 2007, maar verleng tot 30 November 2007; 162 briewe met kommentaar op die geopenbaarde konsep is ontvang en op die IASB-webwerf beskikbaar gestel. Die belangrikste kwessies wat in die kommentaar aangespreek word, kan opgesom word onder die volgende afdelings (IASB, 2009b:BC26):

- *Afsonderlike dokument*: die versoek dat die rekeningkundige standaard, *IFRS for SMEs*, 'n afsonderlike dokument moet wees met geen kruisverwysings tussen die konsep en die volledige IFRSs nie, is deur meer as 60% van die respondente beaam.
- *Keuses in rekeningkundige beleid*: baie kommentaar is gelewer oor die insluiting van keuses in rekeningkundige beleid.
- *Verwagte veranderinge aan die IFRS*: die mening dat die *IFRS for SMEs* op die huidige IFRSs gebaseer behoort te word, en dat verwagte veranderinge aan die IFRSs nie oorweeg behoort te word nie, is deur baie respondente gehuldig.
- *Openbaarmakings*: 'n verdere aanduiding deur respondente, is dat die openbaarmakingsvereistes verder verminder en vereenvoudig kan word; geen spesifieke openbaarmakings is egter geïdentifiseer nie.
- *Omvang*: die toepaslikheid van die standaard vir mikro entiteite (entiteite met minder as 10 werknemers) en klein genoteerde entiteite, is deur verskeie respondente bespreek.
- *Billike waarde-meting*: die voorstel dat die meting van billike waarde in die *IFRS for SMEs* beperk moet word, is deur baie respondente beaam.
- *Implementeringsgids*: die behoefte vir 'n implementeringsgids is geïdentifiseer en die IASB is deur respondente aangemoedig om sodanige gids te voorsien.
- *Kommentaar op spesifieke afdelings*: onderwerpe waarop die meeste kommentaar (ten gunste van verdere vereenvoudiging) gelewer is, onder andere konsolidasies, amortisasie van klandisiewaarde en ontasbare bates met 'n onbeperkte nutsduur,

finansiële instrumente, vereistes vir 'n staat van kontantvloei en 'n staat van veranderinge in ekwiteit, meting van waardedaling, meting van finansiering vir bruikhure, aandeelgebaseerde betalings, werknemersvoordele en inkomstebelasting.

Die bogenoemde kommentaar is in ag geneem deur die IASB en verdere besprekings is gedurende 2008/2009 gehou; die *International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized entities (IFRS for SMEs)* is as gevolg hiervan gedurende Julie 2009 as 'n standaard gepubliseer (IASB, 2009a).

5.5.3 IFRS vir Klein- en Mediumgrootte Entiteite

Die volgende persverklaring is op 9 Julie 2009 deur Sir David Tweedie, voorsitter van die IASB, gemaak, nadat die IASB se internasionale verslagdoeningstandaard vir klein- en mediumgrootte entiteite (*IFRS for SMEs*) uitgereik is:

“The publication of IFRS for SMEs is a major breakthrough for companies throughout the world. For the first time, SMEs will have a common high quality and internationally respected set of accounting requirements. We believe the benefits will be felt in both developed and emerging economies.” (IASB, 2009c).

Paul Pacter, direkteur van IASB-standaarde vir klein- en mediumgrootte entiteite, se kommentaar op die bogenoemde persverklaring is as volg:

“The IFRS for SMEs will provide businesses with a passport to raise capital on a national or an international basis.” (IASB, 2009c).

Daar word in die persverklaring vermeld dat die standaard baie eenvoudiger is as die volledige IFRSs en spesifiek dat dit eerstens die vergelykbaarheid vir gebruikers van finansiële state sal bevorder, tweedens die algehele vertroue op die finansiële state van klein- en mediumgrootte entiteite sal verhoog en derdens die koste van handhawing van standarde op 'n nasionale grondslag, sal verminder.

Die IFRS stem grootliks ooreen met die geopenbaarde konsep, maar sluit verdere vereenvoudigings van die erkennings-, metings- en aanbiedingsvereistes in. Die belangrikste veranderinge is, onder andere, die volgende (IASB, 2007b:BC34):

- Uitskakeling van kruisverwysings tussen die finale dokument en die volledige IFRSs, met die uitsondering van een verwysing; die finale IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite is 'n afsonderlike dokument;

- Uitsluiting van alle komplekse rekeningkundige beleidsopsies (kruisverwysings tussen die volledige IFRSs en geopenbaarde konsep is verwyder);
- Uitsluiting van onderwerpe wat waarskynlik nie toepaslik is vir tipiese klein- en mediumgrootte entiteite nie (kruisverwysings tussen die volledige IFRSs en geopenbaarde konsep is verwyder);
- Uitsluiting van enige verwagte, moontlike, toekomstige veranderinge aan die IFRSs;
- Omskakeling na die aanbiedingsvereistes van IAS 1, *Presentation of Financial Statements*;
- Herstrukturering van afdeling 11 (Finansiële instrumente) van die geopenbaarde konsep tot twee afdelings, naamlik afdeling 11 (Basiese finansiële instrumente) en afdeling 12 (Ander aangeleenthede rakende finansiële instrumente);
- Vereenvoudiging van verskeie waardedalingsvereistes;
- Uitskakeling van die eweredige konsolidasiemetode vir gesamentlike ondernemings;
- Insluiting van die vereiste dat die rekeningkundige beleid vir beleggingseiendom gebaseer moet word op die grondslag van omstandighede;
- Uitsluiting van die vereiste rakende jaarlikse hersiening van reswaardes; nuttige lewensduur; en metodes van waardevermindering ten opsigte van eiendom, aanleg en toerusting, asook ontasbare bates;
- Amortisasie van alle ontasbare bates met 'n onbeperkte leeftyd, insluitende klandisiewaarde;
- Vereenvoudiging van die erkenning van staatstoekennings;
- Erkenning van alle leenkoste as 'n uitgawe;
- Verdere vereenvoudiging ten opsigte van aandeelgebaseerde betalings;
- Vereenvoudiging van die meting van 'n omskrewebydrae-pensioenverpligting;
- Insluiting van IFRS 1, *First-time Adoption of International Financial Reporting Standards*;
- Insluiting van die volgende Interpretasies: IFRIC 2, *Members' Shares in Co-operative Entities and Similar Instruments*; IFRIC 4, *Determining whether an Arrangement Contains a Lease*; IFRIC 8, *Scope of IFRS 2*; IFRIC 12, *Service Concession Arrangements*; IFRIC 13, *Customer Loyalty Programs*; IFRIC 15, *Arrangements for the Construction of Real Estate*; IFRIC 17, *Distribution of Non-cash Assets to Owners*; SIC 12, *Consolidation, Special Purpose Entities*.

5.5.4 Kommentaar

Die IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite is die resultaat van 'n vyf-jaar ontwikkelingsproses wat onderneem is deur die IASB (IASB, 2009b). Die voorgestelde rekeningkundige standaard is reeds in 2007 in Suid-Afrika aanvaar. Gebruikers en opstellers van klein maatskappy finansiële state in Suid-Afrika se menings rakende die toepaslikheid van hierdie standaard word in die empiriese studie ondersoek. Die IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite is ook reeds in Australië aanvaar as deel van hul gedifferensieerde verslagdoeningstelsel. Daar is ook aangetoon dat die rekeningkundige standaard waarskynlik in die toekoms deur verskeie ander lande aanvaar gaan word. Volgens Shearer en Sleigh-Johnson (2007:79), is die *IFRS for SMEs* baie meer kompleks as die FRSSSE in die Verenigde Koninkryk en is die ICAEW van mening dat die FRSSSE as 'n derde vlak van rekeningkundige verslagdoening behou moet word. Mackintosh bevestig dat die ICAEW die volgende verslagdoeningstelsel oorweeg:

“Maybe we will consider 1. IFRS for large companies; 2. IFRS for SMEs for medium companies; and 3. Leave our FRSSSE for the littlies.” (in Shearer & Sleigh-Johnson, 2007:79).

Uit die bogenoemde blyk dit dat 'n derde vlak van rekeningkundige verslagdoening waarskynlik in die toekoms onderskei gaan word.

5.6 Gedifferensieerde verslagdoening in Suid-Afrika

Die eerste voorstel vir gedifferensieerde verslagdoening in Suid-Afrika, *Discussion Paper (DP) 16, Limited purpose financial statements*, is in Mei 2000 deur SAICA uitgereik met die doel om, onder andere, te bepaal of respondente gedifferensieerde verslagdoening ondersteun, al dan nie. Gunstige kommentaar is oor die algemeen ontvang op die voorstelle, soos vervat in die besprekingsdokument, en 'n beweging in die rigting van gedifferensieerde verslagdoening is deur al die respondente verwelkom (Hattingh, 2002:23; Heymans, 2000:31).

ED 163, Framework for the preparation and presentation of limited purpose financial statements, 'n geopenbaarde konsep wat hoofsaaklik die openbaarmakingsvereistes vir klein maatskappye vereenvoudig, is in Junie 2003 deur SAICA uitgereik.

Gedurende Mei 2007, is *ED 225, Financial reporting for small and medium-sized entities* –

Proposed process, ook deur SAICA uitgereik. Hierdie geopenbaarde konsep is presies dieselfde as die voorgestelde IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite (*IFRS for SMEs*) wat deur die IASB uitgereik is.

Die raamwerk, *ED 257, Framework for non-public entities*, is in Februarie 2009 deur SAICA uitgereik om 'n rekeningkundige raamwerk daar te stel vir entiteite wat nie volgens wet vereis word om aan enige ander rekeningkundige raamwerk te voldoen nie.

Die vereistes en inhoud van elk van die bogenoemde Suid-Afrikaanse dokumente word vervolgens kortliks bespreek.

5.6.1 Besprekingsdokument 16: Beperkte-doel finansiële state

Die besprekingsdokument, *Discussion Paper 16: Limited purpose financial statements*, is in Mei 2000 uitgereik, en spreek die volgende aan in die oorweging van 'n vereenvoudigde verslagdoeningstandaard vir klein maatskappye:

5.6.1.1 Gebruikers en hul behoeftes

Die gebruikers van finansiële state word in twee groepe geklassifiseer, naamlik (i) gebruikers wat 'n reg het om addisionele inligting, bo en behalwe die inligting wat in die finansiële state ingesluit is, te ontvang of te vereis ten einde aan hul behoeftes vir besluitnemingsdoeleindes te voldoen, en (ii) gebruikers wat nie in 'n posisie is om hierdie addisionele inligting te bekom nie. Daar word geargumenteer dat die meerderheid van entiteite in Suid-Afrika deur hul eienaars bestuur word, en dat die finansiële state van hierdie entiteite nie vir algemene doeleindes versprei word nie, maar slegs aan die aandeelhouders beskikbaar gestel word wat in 'n posisie is om verdere inligting te bekom ten einde aan hul spesifieke inligtingsbehoefte te voldoen. Hierdie gebruikers vereis gevolglik nie die uitgebreide inligting wat in algemene-doel finansiële state verskaf word nie; dus behoort daar tussen algemene- en beperkte-doel finansiële state onderskei te word. Daar word spesifiek vermeld dat die standaard vir beperkte-doel finansiële state nie afsonderlik nie, maar 'n integrale deel van standarde van algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk behoort te wees.

5.6.1.2 Kwalifiserende entiteite

Die twee alternatiewe metodes wat oorweeg is ten einde 'n entiteit vir beperkte-doel verslagdoeningsdoeleindes te definieer is (i) kwantitatiewe kriteria, gekombineer met kwalitatiewe vereistes en (ii) slegs kwalitatiewe vereistes, met beklemtoning van die beoogde gebruikers van die finansiële inligting. DP16 beveel aan dat slegs kwalitatiewe vereistes gebruik word om kwalifiserende entiteite te identifiseer en meld die volgende:

“It is uneconomic to gather, formulate and communicate information that will not be of use to anyone. The focus should, therefore, be on the user’s needs rather than on the entity presenting the financial statements.”
(SAICA, 2000:2).

5.6.1.3 Erkennings- en metingsvereistes

In die besprekingsdokument is voorgestel dat beperkte-doel finansiële state aan al die erkennings- en metingsvereistes van die uitgereikte rekeningkundige standaard moet voldoen, en dat slegs die openbaarmakingsvereistes verminder en vereenvoudig moet word.

5.6.1.4 Openbaarmakingsvereistes

DP16 stel die volgende kriteria vir bepaling van die moontlike insluiting of uitsluiting van openbaarmakingsvereistes:

- Indien die koste duidelik die voordele van die voorsiening van die inligting oorskry, behoort die openbaarmaking opsioneel te wees.
- Waar openbaarmaking slegs vereis word om gebruikers in staat te stel om risiko’s te evalueer, behoort die openbaarmaking opsioneel te wees.
- Waar openbaarmaking slegs vereis word om gebruikers in staat te stel om toekomstige prestasie te evalueer, behoort die openbaarmaking opsioneel te wees.
- Openbaarmaking wat vereis word om gebruikers in staat te stel om die werklike prestasie van die entiteit te evalueer, behoort steeds gemaak te word.

Alhoewel die kommentaar op die bogenoemde besprekingsdokument gunstig was, het dit nie aanleiding gegee tot die uitreiking van 'n rekeningkundige standaard nie; gevolglik is gedifferensieerde verslagdoening nie in Suid-Afrika in praktyk geïmplementeer nie.

5.6.2 GK 163, Raamwerk vir die voorbereiding en aanbieding van beperkte-doel finansiële state

'n Voorstel is deur die King-verslag gemaak dat die Maatskappywet gewysig moet word om voorsiening te maak dat privaatmaatskappye in spesifieke omstandighede finansiële state mag opstel in ooreenstemming met beperkte-doel finansiële verslagdoeningstandaarde. Hierdie verslagdoeningstandaarde behoort deur 'n voorgestelde Raad vir Finansiële Verslagdoeningstandaarde opgestel te word. 'n Voorgestelde wetsontwerp oor finansiële verslagdoening maak voorsiening vir die vestiging van 'n Raad vir Finansiële Verslagdoeningstandaarde wat verantwoordelik is vir die opstel van beperkte-doel finansiële verslagdoeningstandaarde; verder word daar ook voorsiening gemaak dat die Raad vir Finansiële Verslagdoeningstandaarde 'n subkomitee kan aanstel om hierdie standaarde te ontwikkel. Die *Small Enterprises Financial Reporting Committee* is na aanleiding van hierdie voorstelle, deur SAICA aangestel as die subkomitee wat moes bepaal wat ingesluit behoort te word by beperkte-doel finansiële verslagdoeningstandaarde; gevolglik is ED 163, *Framework for the preparation and presentation of limited purpose financial statements*, in Junie 2003 uitgereik. (Vorster *et al.*, 2007:6).

5.6.2.1 Erkennings- en metingsvereistes

In die konsepdokument word spesifiek vermeld dat die erkennings- en metingsvereistes van beperkte-doel finansiële state nie van die erkennings- en metingsvereistes van die IFRSs behoort af te wyk nie. Daar word egter tot die slotsom gekom dat die koste om aan sekere erkennings- en metingskriteria te voldoen, die voordele daarvan oorskry (SAICA, 2003:par.22). In ED 163, word die erkennings- en metingskriteria gevolglik gewysig vir die volgende rekeningkundige standaarde:

- IAS 12: *Income taxes*
- IAS 39: *Financial instruments: Recognition and measurement*

5.6.2.2 Openbaarmakingsvereistes

Ten einde die openbaarmakingsvereistes vir klein entiteite te verminder, is die volgende rekeningkundige standaarde aangepas vir beperkte-doel finansiële state:

- IAS 2: *Inventory*

- IAS 7: *Cash flow statements*
- IAS 12: *Income taxes*
- IAS 14: *Segment reporting*
- IAS 16: *Property, plant and equipment*
- IAS 17: *Leases*
- IAS 21: *The effect of changes in foreign exchange rates*
- IAS 27: *Consolidated financial statements and investments in subsidiaries*
- IAS 28: *Accounting for investments in associates*
- IAS 31: *Financial reporting of interests in joint ventures*
- IAS 32: *Financial instruments: Disclosure and presentation*
- IAS 33: *Earnings per share*
- IAS 34: *Interim financial reporting*
- IAS 36: *Impairment of assets*
- IAS 37: *Provisions, contingent liabilities and contingent assets*
- IAS 39: *Financial instruments: Recognition and measurement*

Ten spyte daarvan dat die geopenbaarde konsep die las van rekeningkundige verslagdoening van klein maatskappye in Suid-Afrika sou verlig, is die geopenbaarde konsep nooit as 'n rekeningkundige standaard uitgereik nie; gevolglik is dit nooit in praktyk toegepas nie.

5.6.3 GK 225, Finansiële verslagdoening van klein- en mediumgrootte entiteite – Voorgestelde proses

ED 181, *Preliminary views on accounting standards for small and medium-sized entities*, is gedurende Junie 2004 deur die IASB uitgereik, asook 'n geopenbaarde konsep, in Februarie 2007, vir die voorgestelde internasionale finansiële verslagdoeningstandaard, *IFRS for small and medium-sized entities (IFRS for SMEs)* (verwys na punt 5.4.5 vir die volledige bespreking). Hierdie voorgestelde internasionale finansiële verslagdoeningstandaard, *IFRS for small and medium-sized entities*, is gedurende Mei 2007 as ED 225 in Suid-Afrika uitgereik (SAICA, 2007a). Die volgende is van die redes wat deur SAICA aangevoer word ten gunste van aanvaarding van die *IFRS for SMEs* in Suid-Afrika:

- Die besluit is reeds in die verlede geneem om nie plaaslike standaarde te ontwikkel nie, maar internasionale standaarde te volg, "... in order to enhance the credibility of

South African reporting in the global arena” (SAICA 2007a:par.07); gevolglik is die aanvaarding van die voorgestelde IFRS vir klein maatskappye toepaslik.

- Die tydsraamwerk van die IASB-projek voldoen nie aan die dringende behoefte in Suid-Afrika vir eenvoudiger rekeningkundige standaarde, kragtens die Wysingswet (CLAA, 24/2006), nie.
- Die geopenbaarde konsep kan toepaslike verligting bied vir Suid-Afrikaanse beperkte-doel maatskappye, aangesien die geopenbaarde konsep die openbaarmakingsvereistes verminder, die erkennings- en metingskriteria vereenvoudig, keuses tussen verskillende rekeningkundige beleide verwyder en onderwerpe uitskakel wat gewoonlik nie op klein maatskappye van toepassing is nie.
- Die vereiste van die voorgestelde IFRS vir klein maatskappye, dat klein maatskappye aan die volledige IFRSs-vereistes moet voldoen indien ’n aangeleentheid nie in die voorgestelde IFRS vir klein maatskappye aangespreek word nie, sal nie van toepassing wees op Suid-Afrika nie (m.a.w., hierdie vereiste is verwyder).
- Die Suid-Afrikaanse vereistes kan steeds in die toekoms gewysig word om addisionele verligting vir beperkte-doel maatskappye te bied.
- Dit is onbillik om op ’n laer verslagdoeningsvereiste-vlak te begin en die vereistes later te verhoog; die teenoorgestelde hiervan is wel aanvaarbaar en die voorstelle maak voorsiening vir verdere verligting in die toekoms.
- Die toepassing van ’n internasionaal erkende rekeningkundige standaard vir klein maatskappye sal ontwikkeling en buitelandse belegging in die Suid-Afrikaanse ekonomie bevorder.

Die *Corporate Laws Amendment Bill* (24/2006) is op 11 April 2007 onderteken. Hierdie Wysigingswetsontwerp is algemeen bekend as die Wysigingswet op Korporatiewe Wette (24/2006), en omskryf ’n maatskappy met beperkte belang as ’n maatskappy wat nie wye aandeelhouding het nie. Volgens die breë omskrywing, beteken dit ’n maatskappy is ’n maatskappy met beperkte belang indien dit voldoen aan die volgende kenmerke:

- Die statute van die maatskappy maak nie voorsiening vir die onbeperkte oordrag van die maatskappy se aandele nie;
- Die statute van die maatskappy laat nie toe dat die maatskappy aandele aan die publiek aanbied nie; en
- Daar is nie by wyse van ’n spesiale besluit deur die maatskappy ’n besluit geneem om ’n maatskappy met wye aandeelhouding te wees nie.

Bykomend tot die bogenoemde, voeg artikel 34 van die Wysigingswetsontwerp 'n nuwe artikel, 285A, by tot die Maatskappywet. Hierdie artikel vereis, onder andere, dat maatskappye met beperkte belang aan die rekeningkundige standaard moet voldoen wat kragtens artikel 440S(1)(b) vir maatskappye met beperkte belang ontwikkel is. Aangesien rekeningkundige standaard egter nog nie op daardie stadium ontwikkel is vir maatskappye met beperkte belang nie, is die volgende oorgangsmatreël kragtens artikel 56(3)(a) van die Wysigingswetsontwerp toegepas: "... a limited interest company must prepare financial statements in accordance with the framework for the preparation and presentation of financial statements included in financial reporting standards". Ten einde 'n raamwerk vir die opstel en aanbieding van finansiële state daar te stel, is 'n voorstel deur ED 225 gemaak dat die *IFRS for SMEs* as geopenbaarde konsepvorm in Suid-Afrika aanvaar word; dus bevestig dit SAICA se opinie dat die vroeëre aanvaarding van die internasionale *IFRS for SMEs* die beste opsie vir klein maatskappye bied, tot tyd en wyl die Raad vir Finansiële Verslagdoeningstandaarde gevestig is.

5.6.4 GK 257, Raamwerk vir niepublieke entiteite

Gedurende 2008, is 'n werkgroep deur SAICA saamgestel om 'n afsonderlike stel finansiële verslagdoeningstandaarde te ontwikkel vir entiteite wat nie algemene-doel finansiële state opstel nie. Die doelwit van die werkgroep was die ontwikkeling van 'n raamwerk vir entiteite wat nie volgens wet verplig word om enige ander raamwerk (bv. die IFRSs of *IFRS for SMEs*) toe te pas nie, of wat volgens wet verplig word om hierdie raamwerk toe te pas. Die primêre gebruikers van hierdie finansiële state is geïdentifiseer as die eienaars, finansiële instellings en die SAID (SAICA, 2009). ED 257, *Framework for non-public entities*, is gevolglik gedurende Februarie 2009 uitgereik. Die volgende voordele (onder andere) van 'n afsonderlike stel finansiële verslagdoeningstandaarde, word vermeld in die geopenbaarde konsep:

- Die instelling van 'n koste-effektiewe proses om betroubare en betekenisvolle finansiële verslae vir hierdie entiteite te skep;
- Ondersteuning aan die regering vir fasilitering van regeringsdoelwitte ten opsigte van werkskepping en entrepreneurskap;
- Die ontwikkeling van 'n toepaslike verslagdoeningstandaard ooreenkomstig rekeningkundige toepassings en interpretasies;
- Ondersteuning aan finansiële instellings en ander partye in die proses van risiko-ontleding met betrekking tot verslagdoeningsentiteite; en
- 'n Toename in die vertroue wat die SAID op gerapporteerde inligting kan plaas.

Die raamwerk bestaan uit die volgende:

- *Chapter 1: Purpose, objective and scope*
- *Chapter 2: Transitional provisions and effective date*
- *Chapter 3: Principles, recognition and measurement*
- *Chapter 4: Accounting principles and policies*
- *Chapter 5: Presentation of financial statements*
Components of financial statements
- *Chapter 6: Balance sheet*
- *Chapter 7: Statement of income and retained earnings*
- *Chapter 8: Cash flow statement*
- *Chapter 9: Notes to the financial statements*

Daar word geen vergelyking tussen die vereistes van ED 257 en dié van die IFRSs getref nie, en daar is geen aanduiding in welke mate die ED ooreenstem of afwyk van die bestaande IFRSs-vereistes nie. Die omvang van die raamwerk is nie duidelik gedefinieer nie; daar word slegs in paragraaf 4 vermeld dat “... the Framework is applicable to entities that are not required by any other law to apply an existing framework (such as IFRS, SA GAAP or Statement of GAAP for SME’s), or any entity that is required by law to apply this Framework”. Daar word egter spesifiek genoem dat “... the scope of the Framework will, over time, be extended to cater for the specific and unique needs of certain entities, by providing for these in addendums to the Framework”. (SAICA 2009:par.4).

Dit blyk gevolglik dat die bedoeling met ED 257 nie is om die *IFRS for SMEs* te vervang nie, maar om van toepassing te wees op ander entiteite (bv. eenmansake, vennootskappe, trusts en beslote korporasies); ED 257 is dus nie op privaatmaatskappye van toepassing nie. Bogenoemde ontwikkeling van ’n afsonderlike rekeningkundige standaard, is egter teenstrydig met die argumente wat deur SAICA in ED 225 aangevoer is as redes vir die aanvaarding van die *IFRS for SMEs* in Suid-Afrika. SAICA meld spesifiek in ED 225 dat die besluit reeds in die verlede geneem is om nié plaaslike standaarde te ontwikkel nie, maar internasionale standaarde te volg. Daar word verder geargumenteer dat die Suid-Afrikaanse vereistes steeds in die toekoms gewysig kan word om addisionele verligting vir beperkte-doel maatskappye te bied; dus, by implikasie, die verdere vereenvoudiging van die *IFRS for SMEs* om aan die behoeftes van Suid-Afrikaanse klein maatskappye te voldoen.

Daar blyk dus uiteenlopende benaderings in Suid-Afrika rakende 'n toepaslike gedifferensieerde verslagdoeningstel te wees. Uit die bogenoemde blyk dit ook dat 'n derde vlak van verslagdoening in die toekoms waarskynlik in Suid-Afrika toegepas gaan word, maar dat daar tans onsekerheid bestaan of hierdie derde verslagdoeningsvlak 'n verdere vereenvoudiging van IFRSs moet behels, of 'n nuwe verslagdoeningsraamwerk (met geen verwysing na IFRSs nie) moet wees.

5.7 Die Suid-Afrikaanse regsraamwerk

In Suid-Afrika is daar verskillende regs vorme vir besigheidsentiteite wat deur verskillende wette en regulasies beheer word. Die rekeningkundige verslagdoeningsvereistes waaraan maatskappye in Suid-Afrika moet voldoen, val binne die Suid-Afrikaanse regsraamwerk en word onder andere deur die maatskappywetgewing bepaal. Die empiriese navorsing in hierdie studie fokus op maatskappye in Suid-Afrika en gevolglik is dit gepas om die Suid-Afrikaanse regsraamwerk kortliks toe te lig.

Kragtens die Maatskappywet (61/1973) word 'n onderskeid getref tussen publieke en privaatmaatskappye; verder vereis Artikel 286(3) van die Maatskappywet (61/1973) dat finansiële jaarstate van maatskappye op die grondslag van algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk opgestel moet word.

Hierdie algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk is vervat in die rekeningkundige standaard, soos deur SAICA uitgereik. In Omsendbrief 8/99 van SAICA, word daar egter 'n onderskeid getref tussen *AARP*, wat verwys na rekeningkundige praktyke wat in standaard gekodeer is, en *aarp*, wat verwys na daardie praktyke wat algemene aanvaar word deurdat dit deur 'n beduidende groep maatskappye toegepas word, hoewel dit nie in enige AARP-standaard beskryf word nie (SAICA, 1999). In 'n regs mening wat in September 1999 deur SAICA aangevra is, word verklaar dat finansiële state ooreenkomstig *aarp* opgestel moet word, ten einde aan die vereistes van die Maatskappywet (61/1973) te voldoen; indien dit in beduidende opsigte van AARP afwyk, moet besonderhede van die afwyking, die redes daarvoor en die uitwerking daarvan op die finansiële state geopenbaar word.

Die erkenning van niegepromulgeerde *aarp* as verslagdoeningsraamwerk, kan meebring dat ongewenste rekeningkundige praktyke aanvaar word, bloot weens die feit dat dit algemeen toegepas word; wat vanselfsprekend nie aanvaarbaar is nie. Klein

maatskappye voldoen nie aan die toepaslike rekeningkundige standaard nie; dit is 'n aanduiding dat aarp se ontstaan die gevolg is van 'n gebrek aan gedifferensieerde verslagdoening. Gebruikers van finansiële state vereis die nakoming van rekeningkundige standaard, sodat hulle seker kan wees dat die finansiële state wel 'n redelike weergawe van die bedrywighede van die entiteit toon. Regssteun van rekeningkundige standaard, waardeur die nakoming van standaard wetlik verplig word, is noodsaaklik ten einde sodanige versekering te kan bied. Dit sal ook die integriteit van rekeningkundige verslagdoening verseker en enige afwykings van IFRSs beperk. Regssteun van so 'n aard is reeds in sekere lande, byvoorbeeld die VSA, Kanada, die Verenigde Koninkryk, Australië en Nieu-Seeland ingestel (Vorster *et al.*, 2005:3-5).

Die *Corporate Law Amendments Act* (24/2006) tref 'n onderskeid tussen maatskappye met beperkte belang en maatskappye met verspreide aandeelhouding. Kragtens artikel 440P van die wysigingswetsontwerp, word 'n entiteit met 'n regspersoonlikheid, wat as die *Financial Reporting Standards Council* (FRSC) bekend sal staan, in die lewe geroep. Die doel van die FRSC is om finansiële verslagdoeningstandaarde te ontwikkel en suiwer en konsekwente rekeningkundige praktyke te bevorder. Die FRSC is, meer spesifiek, verantwoordelik vir die vestiging van finansiële verslagdoeningstandaarde, in ooreenstemming met die IFRSs, vir maatskappye van openbare belang (maatskappye met verspreide aandeelhouding), en die ontwikkeling van rekeningkundige standaard vir maatskappye met beperkte belang in samewerking met verteenwoordigers van sodanige maatskappye. Volgens Delpont (2008:45), stel die CLAA 'n nuwe stelsel van standaardstelling en toepassing van rekeningkundige standaard voor.

Die nuwe Maatskappywet (71/2008) is aan die einde van 2008 uitgereik en sal na verwagting gedurende 2010 in werking tree; volgens Delpont (2009:v), is dit 'n beduidende stap in die Suid-Afrikaanse maatskappywetgewing en dié skrywer meld die volgende:

“While it was perhaps necessary to rewrite the antiquated Companies Act 61 of 1973, the new Companies Act will, due to its eclectic nature, pose many new problems, which will, given the shift from the basis used for the 1973 Companies Act, cause uncertainty in its application ... The way ahead is therefore uncertain, but also exciting, as new law can be interpreted and created.”

Die doel van die nuwe Maatskappywet (71/2008) is om die ontwikkeling van die Suid-Afrikaanse ekonomie te bevorder deur die aanmoediging van entrepreneurskap, die vereenvoudiging van die vorming en handhawing van maatskappye, en die bevordering van innovasie en belegging in Suid-Afrikaanse markte. Die nuwe wet bevestig ook die

beginsel van die maatskappy as wyse waarop ekonomiese en sosiale voordele bereik kan word, en bevorder die ontwikkeling van maatskappye binne alle sektore van die ekonomie deur die aktiewe deelname aan ekonomiese organisasie, bestuur en produktiwiteit. Die nuwe wet bevorder die effektiewe en verantwoordelike bestuur van maatskappye, en skep 'n doeltreffende omgewing vir die effektiewe regulering van maatskappye (Delpont, 2009:2).

Soos reeds in hoofstuk 4 bespreek, onderskei die nuwe Maatskappywet (71/2008) tussen vier verskillende winsgewende maatskappye, naamlik staatsbeheerde maatskappye, privaatmaatskappye, persoonlike aanspreeklikheidsmaatskappye en publieke maatskappye (verwys ook na figuur 4.1).

Kragtens Artikel 29(4) en (SAICA 2009:par.4).29(5) van die nuwe Maatskappywet (71/2008), sal die *Financial Reporting Standards Council* (FRSC) finansiële verslagdoeningstandaarde voorskryf. Die finansiële verslagdoeningstandaarde moet suiwer en konsekwente rekeningkundige praktyke bevorder en in ooreenstemming met die IFRS wees. Verskillende standaarde kan op winsgewende en niewinsgewende maatskappye, asook die verskillende kategorieë van winsgewende maatskappye toegepas word (Delpont, 2009:75). Kragtens die nuwe Maatskappywet (71/2008), word daar dus voorsiening gemaak vir die toepassing van gedifferensieerde verslagdoeningsvereistes in Suid-Afrika. Regssteun van rekeningkundige standaarde in Suid-Afrika dryf tans die Suid-Afrikaanse debat oor gedifferensieerde verslagdoening tot 'n punt, aangesien 'n oortreding van rekeningkundige standaarde in die toekoms 'n oortreding van die Maatskappywet gaan behels.

5.8 Samevatting

Die verskillende benaderings wat gevolg kan word in die ontwikkeling van gedifferensieerde verslagdoeningstandaarde vir klein maatskappye, is breedvoerig in hierdie hoofstuk bespreek. Gedifferensieerde rekeningkundige vereistes wat toegepas word, sluit normaalweg 'n kombinasie in van (i) die uitsluiting van sekere rekeningkundige standaarde, (ii) die vermindering van sommige openbaarmakingsvereistes en (iii) die vereenvoudiging van sekere erkennings- en metingskriteria. Hierdie benaderings sal in ag geneem word wanneer die resultate van die empiriese studie ontleed word en toepaslike gedifferensieerde verslagdoeningstelsels vir klein maatskappye in Suid-Afrika voorgestel word.

Die internasionale toepassing van gedifferensieerde verslagdoeningstelsels toon dat daar

verskillende opsies bestaan vir die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening en dat dit wel suksesvol geïmplementeer kan word. Gedifferensieerde verslagdoening is suksesvol geïmplementeer in Kanada, die Verenigde Koninkryk, Nieu-Seeland en Australië. Uit die literatuurstudie, blyk dit dat verskeie kriteria-vereistes vir gedifferensieerde verslagdoening gestel word, ten einde te verseker dat die gedifferensieerde verslagdoeningstelsel suksesvol geïmplementeer sal word. Hierdie kriteria-vereistes is 'n aanduiding van die eienskappe waaraan 'n suksesvolle gedifferensieerde verslagdoeningstelsel behoort te voldoen, gebaseer op die ervaring in ander jurisdiksies waar hierdie verslagdoeningstelsel meer gevestig is. Die onderstaande tabel is 'n opsomming van hierdie geïdentifiseerde kriteria met betrekking tot gedifferensieerde verslagdoening.

Tabel 5.6: Kriteria vir gedifferensieerde verslagdoening

Kanada	<ul style="list-style-type: none"> • Neem behoeftes van gebruikers van finansiële state in ag • Buigsaamheid van die gedifferensieerde verslagdoeningsmodel gebaseer op eie spesifieke behoeftes en kostevoordeel beperkinge • Voorstelle vir drie verslagdoeningsvlakke in die toekoms binne IFRSs
Verenigde Koninkryk	<ul style="list-style-type: none"> • Praktiese uitvoerbaarheid van rekeningkundige vereistes • Neem behoeftes van gebruikers van finansiële state in ag • Rekeningkundige standaard is maklik verstaanbaar, duidelik • Eenvoudige rekeningkundige vereistes vir klein entiteite • Rekeningkundige verslagdoeningsvereistes moet maklike hersien en opgedateer kan word • Konsekwentheid tussen verskillende verslagdoeningstelsels vir groot- en klein entiteite
Nieu-Seeland	<ul style="list-style-type: none"> • Voordeel van inligting moet koste daaraan verbonde oorskry • Bestaande rekeningkundige standaarde word vereenvoudig

Australië	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonisering van rekeningkundige standaarde; verskillende rekeningkundige verslagdoeningsvlakke binne IFRSs • Verlig die las van rekeningkundige verslagdoening
IASB	<ul style="list-style-type: none"> • Hoë kwaliteit, verstaanbare rekeningkundige standaarde • Harmonisering van rekeningkundige standaarde binne die IFRSs-raamwerk • Verlig die las van rekeningkundige verslagdoening • Maklike oorgang na volle IFRSs; akkommodeer natuurlike groei van klein entiteit na medium/groot entiteit

Regssteun ten opsigte van rekeningkundige standaarde ooreenkomstig nuwe wetgewing plaas verdere druk op die rekeningkundige verslagdoening van klein maatskappye en verhoog die behoefte aan 'n toepaslike gedifferensieerde verslagdoeningstelsel in Suid-Afrika. Die doel van hierdie navorsingstudie is, soos reeds in hoofstuk 1 vermeld, om vas te stel wat die rekeningkundige inligtingsbehoefte van die gebruikers van klein maatskappy finansiële state in Suid-Afrika is. Die studie behels 'n omvattende meningsopname van die behoeftes van gebruikers en opstellers van privaatmaatskappy finansiële state. In die volgende twee hoofstukke volg 'n beskrywing van die meningsopname, as deel van 'n empiriese studie, van die gebruikers van 'n klein maatskappy se finansiële state in Suid-Afrika, asook die ontleding van die resultate.

HOOFSTUK 6

EMPIRIESE STUDIE: BESKRYWING VAN DIE ONDERSOEK

6.1 Inleiding

In die voorafgaande hoofstuk is die toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening in toonaangewende lande, sowel as die Suid-Afrikaanse posisie, bespreek. Uit die bespreking het dit duidelik geblyk dat gedifferensieerde verslagdoening 'n belangrike en noodsaaklike uitbreiding van die tradisionele verslagdoeningsraamwerk is. Die probleemstelling, soos omskryf in hoofstuk 1, is die onvermoë van rekeningkundige inligting in finansiële state om aan die spesifieke behoeftes van die gebruikers van klein maatskappy finansiële state in Suid-Afrika te voldoen. Om die kennis van die onderwerp in Suid-Afrika uit te brei en 'n basis vir verdere navorsing oor die betrokke kwessie daar te stel, fokus die empiriese gedeelte van hierdie studie op die menings van gebruikers, die probleme wat gebruikers van klein maatskappy finansiële state in die praktyk ervaar, sowel as hulle spesifieke inligtingsbehoefte. Die empiriese studie is beperk tot privaatmaatskappye in Suid-Afrika en ander vorme van klein besighede is nie by die studie ingesluit nie.

Om die doel van die studie te bereik, is daar eerstens 'n literatuurstudie (verwys na hoofstukke 2 tot 5) gedoen om die teoretiese onderbou van die onderwerp te bepaal; hierdie omvattende oorsig dien as agtergrond vir die empiriese gedeelte van die studie. Tweedens is 'n empiriese studie, wat die onderwerp van hierdie en die volgende hoofstuk behels, by wyse van vraelyste onderneem. Die doel van die vraelyste is om (1) die toepaslikheid van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening in Suid-Afrika te ondersoek en (2) vas te stel tot welke mate aan die behoeftes van die verskillende gebruikers van klein maatskappy finansiële state voldoen word. Die studie behoort die spesifieke gebruikersbehoefte, asook ooreenkomste en verskille tussen die persepsies van die verskillende gebruikersgroepe, toe te lig. Kennis en begrip van die onderwerp kan sodoende uitgebrei word om verdere insigte aangaande die betrokke rekeningkundige kwessie aan te dui en aanbevelings rakende die verdere ontwikkeling van die onderwerp van gedifferensieerde verslagdoening in Suid-Afrika te regverdig.

Hierdie hoofstuk is 'n bespreking van die ontwerp van die empiriese ondersoek, dit wil sê, die identifisering van potensiële respondente, die ontwerp en toetsing van die verskillende vraelyste, die keuse van die steekproef en die insameling van die data.

6.2 Identifisering van potensiële respondente

6.2.1 Gebruikers van klein maatskappy finansiële state

Soos reeds in hoofstuk 2 bespreek, is die primêre doel met die opstel van finansiële state om inligting aan eksterne gebruikers te voorsien (verwys na hoofstuk 2.3.1). Die verskillende gebruikers van finansiële state word in die rekeningkundige raamwerk gedefinieer, sowel as in verskeie ander verslae wat deur erkende internasionale instansies gepubliseer is. Hierdie gebruikers is breedvoerig in hoofstuk 3 bespreek; tabel 3.1 bevat 'n lys van die verskillende geïdentifiseerde gebruikers wat die belangrikste gebruikers van finansiële state aandui.

Die aard van klein maatskappye en die ekonomiese omgewing waarin hierdie maatskappye funksioneer, verskil van dié van groot maatskappye, en daarom is dit logies dat die gebruikers van klein maatskappy finansiële state en die behoeftes van hierdie gebruikers, verskil van dié van groot maatskappye. Uit die literatuurstudie (verwys na hoofstuk 3.4), blyk dit dat die belangrikste gebruikers van klein maatskappy finansiële state die volgende is:

- Eienaars/bestuur
- Leners (finansiële instellings/banke)
- Owerhede (die SAID)

'n Onderskeid is verder getref tussen eienaars wat by die bestuur van 'n klein maatskappy betrokke is en gevolglik in 'n posisie is om addisionele inligting te bekom sonder om op gepubliseerde finansiële state te steun, en eienaars wat nie by die bestuur betrokke is nie. Eienaars wat nie by die bestuur betrokke is nie, sal dus op die inligting in finansiële state steun. In hoofstuk 3 is daar egter aangedui dat dit kenmerkend van 'n klein maatskappy is dat die aandeelhouders (eienaars) gewoonlik ook by die bestuur van die maatskappy betrokke is. Daar is verder ook bevind dat die bestuur wel die finansiële state vir ekonomiese besluitneming (spesifiek besluite rakende lenings, direkteursvergoeding, die bepaling van dividende en kapitaalbestedings) gebruik (Barker, 1996:19).

Leners (finansiële instellings/banke) vereis dat klein maatskappye finansiële state voorlê wanneer hulle aansoek doen om vir lenings en oortrokke fasiliteite te kwalifiseer. Leners vereis egter ook ander addisionele inligting, afgesien van gepubliseerde finansiële state. Finansiële state is egter steeds 'n belangrike faktor wanneer leningsbesluite rakende klein maatskappye geneem word (McCahey, 1989:38).

Die SAID word as 'n primêre gebruiker van 'n klein maatskappy se finansiële state beskou; addisionele inligting word egter verkry wanneer 'n belastingopgawe voltooi word.

6.2.2 Keuse van respondentgroepe

Die verskillende kategorieë van gebruikers van finansiële state is as respondentgroepe vir die steekproef ingedeel, aangesien die doel van hierdie studie is om die behoeftes van gebruikers en opstellers van klein maatskappy finansiële state te bepaal. Alternatiewe metodes is gebruik om die gebruikers te bereik, aangesien sommige van die gebruikersgroepe baie groot is en daar geen betroubare databasis vir die groepe in Suid-Afrika beskikbaar is nie. Die volgende verteenwoordig die respondentgroepe wat vir die steekproef gekies is:

6.2.2.1 Eienaars/bestuur

In die literatuurstudie (verwys na hoofstuk 3.4.1) word aangedui dat dit kenmerkend van 'n klein maatskappy is dat die eenaar en die bestuur gewoonlik dieselfde persoon is, of dat daar 'n noue verwantskap tussen hierdie persone is. Eenaars van klein maatskappye se belang by die finansiële state is dus nie bloot beperk tot die bepaling van die waarde van hul belegging nie, maar hulle is self ook, as bestuur, verantwoordelik vir die voorbereiding van die finansiële state.

Daar bestaan nie tans 'n beskikbare, betroubare databasis van eenaars (aandehouers) van al die klein maatskappye in Suid-Afrika nie, en gevolglik is die eenaars indirek bereik, deur middel van hulle ouditeure/rekenmeesters (praktisyns; verwys na punt 6.2.2.2 hieronder). Die praktisyns is versoek om die vraelys wat vir eenaars/bestuur ontwerp is aan drie van hul klein privaatmaatskappy kliënte te stuur.

6.2.2.2 Klein praktisyne

Hoewel eienaars/bestuur van 'n klein maatskappy verantwoordelik is vir die opstel van die maatskappy se finansiële state, maak meeste klein maatskappye gebruik van hulle ouditeure/rekenmeesters om hierdie rekeningkundige funksies te vervul. Klein maatskappy praktisyne word as 'n belangrike kategorie van deelnemers in hierdie empiriese ondersoek beskou, aangesien hulle verantwoordelik is vir die opstel van die finansiële state, asook die toepassing van toepaslike rekeningkundige standaarde. Die eienaars/bestuur van klein maatskappye het soms 'n tekort aan rekeningkundige kennis en is gevolglik nie die beste bron om inligting rakende die toepassing van rekeningkundige standaarde te bekom nie. Die praktisyne beskik oor die nodige akademiese kwalifikasies en ervaring om sinvolle menings rakende die klein maatskappye se toepassing van rekeningkundige standaarde te gee. Die praktisyne het gewoonlik ook 'n goeie verhouding met hul kliënte (eienaars/bestuur van klein maatskappye) en 'n goeie begrip van die verskillende probleme wat eienaars/bestuur van klein maatskappye in die praktyk ondervind. Die praktisyne bespreek dikwels die klein maatskappy se finansiële state met die eienaars/bestuur en sal gevolglik ook waardevolle inligting rakende die eienaars/bestuur se gebruik van finansiële state kan gee.

Die praktisyne is geregistreer by die *South African Institute of Chartered Accountants* (SAICA), wat 'n belangrike rol speel in die ontwikkeling van rekeningkundige standaarde in Suid-Afrika. Alhoewel SAICA nie die enigste professionele liggaam in Suid-Afrika is nie, is dit een van die professionele liggame met die hoogste ledetal in Suid-Afrika. Al die lede van SAICA is gekwalifiseerde geotrooieerde rekenmeesters. SAICA laat lede toe om ook as klein praktisyne, wat vir rekeningkundige dienste aan klein maatskappye verantwoordelik is, te registreer. SAICA stel egter geen kriteria van vereistes waaraan lede moet voldoen om as klein praktisyne te registreer nie; enige lid kan dus as 'n klein praktisyne registreer. Lede wat hoofsaaklik verantwoordelik is vir die opstel van klein maatskappy finansiële state, registreer gewoonlik as klein praktisyne.

SAICA se databasis van klein praktisyne is gebruik as die populasie vir hierdie respondentgroep; daar is nie gebruik gemaak van statistiese steekproefneming nie, en die toepaslike vraelys is via e-pos aan die hele populasie uitgestuur.

6.2.2.3 Leners (finansiële instellings/banke)

Hierdie groep verteenwoordig Suid-Afrikaanse finansiële instellings/banke. Klein maatskappye moet finansiële state aan finansiële instellings/banke voorlê wanneer hulle aansoek doen om vir lenings en oortrokke fasiliteite te kwalifiseer. In Suid-Afrika is hierdie een van die belangrikste bronne van finansiering van klein entiteite. Finansiële instellings/banke word gevolglik as 'n primêre gebruiker van klein maatskappy finansiële state geïdentifiseer en het gewoonlik 'n spesifieke afdeling wat met klein besighede sake doen; die vraelys is spesifiek aan hierdie afdelings gerig.

6.2.2.4 Die Suid-Afrikaanse Inkomstediens

Die SAID, wat as 'n primêre gebruiker van klein maatskappy finansiële state geïdentifiseer is (McCahey, 1989:37), volg 'n vaste beleid rakende die hantering van alle klein maatskappye in Suid-Afrika. Die vraelys aan die SAID is gevolglik nie aan die verskillende kantore van die SAID gesirkuleer nie, maar 'n enkele onderhoud is met die betrokke SAID amptenaar gevoer ten einde die SAID se beleid rakende klein maatskappye vas te stel, en te bepaal watter inligting, soos vervat in die finansiële state van hierdie maatskappye, nuttig is vir gebruik.

6.3 Ontwerp van die vraelyste

6.3.1 Doel van die vraelyste

Die vraelyste is ontwerp met die doel om die behoeftes van die gebruikers van klein maatskappy finansiële state (wat in terme van die toepaslike rekeningkundige standaarde opgestel is) in Suid-Afrika te ondersoek, en spesifiek vir die volgende redes:

- Die identifisering van probleme wat klein maatskappye en praktisyns van klein maatskappye in die praktyk ondervind.
- Die identifisering van 'n klein maatskappy, vir rekeningkundige verslagdoeningsdoeleindes.
- Die bepaling van die gebruike en voordele van klein maatskappy finansiële state vir die gebruikers daarvan.
- Die bepaling van die koste en beswarende faktore met betrekking tot die opstel van klein maatskappy finansiële state.

- Die beoordeling van die toepaslikheid van rekeningkundige standaarde op klein maatskappye.
- Die oorweging van die moontlike effek van die vermindering van toepaslike rekeningkundige standaarde op klein maatskappye.

Volgens Steyn, Smit, Du Toit en Strasheim (2004:43), is 'n weldeurdagte vraelys onontbeerlik en is dit belangrik om aandag te skenk aan die inhoud en bewoording van vrae, die beplanning van die tipe vrae, die voorkoms en uitleg van die vraelys, die tipe onderhoud wat gevoer moet word, die organisering van die veldwerk, en die redigering en kodering van die ingesamelde data. Die vraelyste is gevolglik opgestel en getoets ten einde te verseker dat daar aan die volgende aspekte voldoen word (Steyn, *et al.*2004:43):

- Die verlangde inligting moet so akkuraat moontlik uit die populasie verkry word;
- Die maksimum samewerking van die respondente in die teikenpopulasie moet verkry word; en
- Die data-insameling en -ontleding moet gefasiliteer word.

In die volgende afdelings word verskillende aspekte rakende die ontwerp van die vraelyste bespreek, naamlik die inhoud van die vraelyste, redes vir die keuse van vrae, die dekbrief wat die vraelyste vergesel, asook die voorlopige toetsing van vraelyste.

6.3.2 Inhoud van die vraelyste

Vier vraelyste is opgestel: 'n vraelys aan elk van die verskillende gebruikers van klein maatskappy finansiële state (verwys na bylaes A tot D vir die volledige vraelyste). 'n Verskeidenheid van verskillende tipes vrae is in die vraelyste ingesluit. Die vraelyste bestaan hoofsaaklik uit gestruktureerde vrae wat voorsiening maak vir gestruktureerde en/of ongestruktureerde antwoorde; gestruktureerde terugvoer op gestruktureerde vrae word ook na verwys as geslote terugvoer (close-ended responses). 'n Kombinasie van, onder andere, tweeledige vrae, meervoudige keusevrae met enkele of veelvuldige antwoorde, en Likertskaal-vrae is in die vraelyste gebruik. Gestruktureerde vrae met ongestruktureerde terugvoer of oop terugvoer (open-ended responses), is ook ingesluit om voorsiening te maak vir respondente se eie opinie (Tustin, Ligthelm, Martins & van Wyk, 2005:394). Met die opstel van die vrae en toetsing van die vraelyste is daar verseker dat daar as volg aan die gestelde vereistes voldoen is (Tustin *et al.*, 2005:389):

- Die vrae is so bondig as moontlik gestel.
- Die vrae is eenvoudig bewoord om verstaanbaarheid te vergemaklik.
- Vrae wat die respondente se antwoorde kan beïnvloed of lei, is vermy. Daar is verseker dat die inligting wat in die vrae ingesluit is, nie 'n subjektiewe invloed op die respondente se terugvoer het nie.
- Daar is oorweeg of respondente oor die relevante inligting beskik en wel bevoeg is om die vrae te beantwoord.
- Vrae wat die respondente kan verneder en/of sensitiewe vrae, is sover moontlik vermy.

Die vraelyste aan die klein praktisyns en eienaars/bestuur bestaan uit sewe afdelings, met verwysing na die doelwitte van die studie soos in hoofstuk 1 bespreek, naamlik:

1. Probleme wat klein entiteite en praktisyns van klein maatskappye ondervind.
2. Die identifisering van 'n klein entiteit vir rekeningkundige verslagdoeningsdoeleindes.
3. Gebruike en voordele van klein maatskappy finansiële state.
4. Koste en beswarende faktore met betrekking tot die opstel van klein maatskappy finansiële state.
5. Die toepaslikheid van rekeningkundige standaarde.
6. Voorstelle vir die vermindering van toepaslike rekeningkundige standaarde.
7. Die profiel van die respondente.

Die vraelyste aan die finansiële instellings en die SAID is 'n vereenvoudiging van die bogenoemde vraelyste en bestaan uit die volgende afdelings:

1. Die identifisering van 'n klein entiteit vir rekeningkundige verslagdoeningsdoeleindes (punt 2 in bogenoemde lys).
2. Vereistes vir 'n leningsaansoek (slegs van toepassing op finansiële instellings).
3. Die toepaslikheid van rekeningkundige standaarde (punt 5 in bogenoemde lys).
4. Vermindering van toepaslike rekeningkundige standaarde (punt 6 in bogenoemde lys).

Die verskillende vrae wat in die sewe afdelings van die vraelyste ingesluit is, word vervolgens kortliks bespreek (elke vraag word afsonderlik aangetoon en bespreek). Die redes en motivering vir die insluiting van die vrae word ook aangespreek.

6.3.2.1 Probleme wat klein entiteite en praktisyns van klein maatskappye ondervind

Volgens Steyn *et al.*(2004:46), is die volgorde van die vrae in 'n vraelys van groot belang en moet die eerste vraag interessant wees, sodat dit die respondent se belangstelling prikkel. Die praktisyns was gretig om die probleme wat hulle in die praktyk ondervind tydens die toetsing van die vraelys te bespreek. Die eerste vraag in die vraelys is gerig op die probleme wat klein praktisyns en eienaars/bestuur ondervind, ten einde te verseker dat die respondente belangstel om die vraelys te beantwoord en te voltooi.

Figuur 6.1: Uittreksel uit vraelyste (1)

Rate the following problems faced by smaller accountancy/audit practices on a scale of 1 (not a problem) to 5 (major problem).

	1	2	3	4	5
Competition from big audit firms					
Keeping up to date with accounting and auditing developments					
Office and practice management					
Profitability and cash flow					
Regulation and compliance					
Staffing issues					
Tax burdens					
Other - please specify					

Figuur 6.2: Uittreksel uit vraelyste (2)

Rate the following business difficulties experienced by your SME clients on a scale of 1 (not a problem) to 5 (major problem).

	1	2	3	4	5
Competition in the market					
Compliance with regulations					
Profitability and cash flow					
Inadequate accounting system					
Lack of technical skills on accounting standards					
Lack of management skills					
Obtaining finance					
Personnel recruiting					
Tax burdens					
Other - please specify					

Figuur 6.3: Uittreksel uit vraelyste (3)

Do you think that these problems have significantly increased during the last 5 years?

Yes No Don't know

Die bogenoemde vrae is in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur ingesluit (slegs figuur 6.2 en 6.3). Die eerste gedeelte van die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur handel oor die spesifieke probleme wat hulle in die praktyk ervaar. Die vraelyste maak voorsiening vir geringe verskille tussen die probleme wat klein praktisyns en eienaars/bestuur ervaar, aangesien die praktisyns verantwoordelik is vir die opstel van die klein entiteit se finansiële state. Die vraag maak gebruik van 'n vyfpunt-Likertskaal (waar 1 nie 'n probleem is nie en 5 'n wesenlike probleem is) om die geïdentifiseerde probleme te beoordeel. Daar is ook voorsiening gemaak indien die respondente ander probleme wat hulle ondervind wil identifiseer en kommentaar daarop wil lewer.

Die probleme wat in die vraag geïdentifiseer is, spruit voort uit die literatuurstudie (verwys na hoofstuk 4) oor klein besighede. Die hoofstuk spreek spesifiek die aard en kenmerke van 'n klein besigheid aan, en beklemtoon dat die unieke eienskappe van 'n klein besigheid tot die probleme en spesiale behoeftes (insluitende rekeningkundige verslagdoeningsbehoefte) van hierdie besighede aanleiding gee. Die probleme wat klein besighede ondervind is breedvoerig in punt 4.2.3 bespreek. Die doel met hierdie vraag is dus om ook eerstens vas te stel of hierdie geïdentifiseerde probleme wel in die praktyk ervaar word en tweedens te bepaal hoe groot die probleem is, met ander woorde, of dit 'n wesenlike probleem is al dan nie. Hierdie probleme kan 'n direkte of indirekte uitwerking op die rekeningkundige verslagdoeningstelsel van die entiteit hê, en behoort in ag geneem te word wanneer 'n toepaslike rekeningkundige stelsel vir klein entiteite ondersoek word.

In die volgende vraag is respondente versoek om aan te dui of hierdie probleme beduidend oor die afgelope vyf jaar toegeneem het.

6.3.2.2 Die identifisering van 'n klein entiteit vir rekeningkundige verslagdoeningsdoeleindes

Figuur 6.4: Uittreksel uit vraelyste (4)

Indicate whether the following factors should be used to identify a SME for financial reporting purposes.

	Yes	No
Complexity of the entity (nature of business and transactions)		
Number of employees		
Public accountability of the entity		
Ownership structure		
Risk assessment profile		
The number of users of financial statements		
Total turnover		
Total assets		
Whether the users need and understand financial statements (users' needs and financial literacy of users)		
Other – please specify		

Die bogenoemde vraag is aan al vier respondentgroepe gestel. Wanneer 'n klein besigheid gedefinieer word (ook vir rekeningkundige verslagdoeningsdoeleindes), kan daar van kwantitatiewe of ekonomiese kriteria, sowel as kwalitatiewe kriteria of statistiese riglyne gebruik gemaak word. Bogenoemde faktore speel dus 'n belangrike rol in die omskrywing van 'n klein entiteit vir rekeningkundige verslagdoeningsdoeleindes (spesifiek met die oog op die toepassing van gedifferensieerde verslagdoening). Die kwalitatiewe en kwantitatiewe kriteria, sowel as die voordele en nadele van elk, is in hoofstuk 4 (verwys na punt 4.3.2) bespreek. Die omskrywing van 'n klein besigheid in Suid-Afrika, sowel as internasionale definisies van 'n klein besigheid, word later in die hoofstuk bespreek.

6.3.2.3 Gebruike en voordele van klein maatskappy finansiële state

Figuur 6.5: Uittreksel uit vraelyste (5)

Indicate whether the following potential users are users of the financial statements of your SME clients.

	Yes	No	Occasionally	Don't know
Customers				
Employees				
Financial institutions (banks, credit providers and insurers)				
Government (other than SARS)				
Investors				
Owners/managers				
Prospective investors/analysts				
Public				
SARS				
Suppliers				
Other – please specify				

Hierdie vraag is in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur ingesluit. In hoofstuk 2 is aangetoon dat die doel van finansiële state is om inligting te voorsien oor die finansiële stand, prestasie en kontantvloei van 'n entiteit, wat nuttig is vir 'n wye verskeidenheid van gebruikers van finansiële state sodat hulle ekonomiese besluite kan neem. Finansiële inligting word gevolglik deur 'n verskeidenheid van gebruikers en vir verskillende doeleindes benut. Die behoeftes en verwagtinge van gebruikers bepaal watter tipe finansiële inligting vereis word, en gevolglik is dit belangrik om die gebruikers van 'n klein entiteit se finansiële state te identifiseer. Die verskillende gebruikers van finansiële state is in hoofstuk 3 bespreek en in tabel 3.1 (gebruikers van finansiële state) opgesom.

Figuur 6.6: Uittreksel uit vraelyste (6)

Rate the following benefits of financial statements (of your SME clients) for their users on a scale of 1 (not beneficial at all) to 5 (very beneficial).

	1	2	3	4	5
Financial statements are prepared on an independent basis					
Preparing annual financial statements indicates good discipline					
Planning and management decisions depend on financial statements					
Review of performance of the entity					
Tax purposes					
To determine solvency/liquidity (ability to repay debt) of the entity					
To obtain finance from financial institutions					
To compare results with other entities					
Other benefits - please specify					

Die bogenoemde vraag is in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur ingesluit. Gebruikers van finansiële state het verskillende inligtingsbehoefte. Verskillende kategorieë van gebruikersbehoefte is in hoofstuk 3 (verwys na punt 3.3) geïdentifiseer. Die doel van die vraag is spesifiek om vas te stel wat die behoeftes van gebruikers van klein maatskappy finansiële state is; gebruikers moet, met behulp van 'n vyfpunt-skaal, aandui of hulle die geïdentifiseerde behoeftes voordelig vind of nie.

Figuur 6.7: Uittreksel uit vraelyste (7)

Rate the influence of financial statements on the following economic decisions made by owners and managers of your SME clients on a scale of 1 (no influence at all) to 5 (major influence).

	1	2	3	4	5
Borrowing/financing decisions					
Cash management					
Capital expenditure					
Directors' remuneration					
Dividend decisions					
Staff remuneration (including bonuses)					

Hierdie vraag is in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur ingesluit. Eienaars/bestuur is as 'n primêre gebruiker van klein maatskappy finansiële state geïdentifiseer en daar is bevind dat die bestuur wel die finansiële state vir ekonomiese besluitneming gebruik. Die gebruikers van klein maatskappy finansiële state is in hoofstuk 3 (verwys na punt 3.4) bespreek. Die vraag poog om vas te stel in welke mate finansiële state die eienaars/bestuur se ekonomiese besluite beïnvloed rakende finansiering, kontantbestuur, kapitaalbesteding, direkteursvergoeding, uitkeer van dividende en personeelvergoeding. Daar kan gevolglik bepaal word of klein maatskappy finansiële state wel voldoen aan die hoofdoel van rekeningkundige inligting, naamlik die voorsiening van inligting wat nuttig is vir die besluitnemingsproses (verwys na hoofstuk 2.3.1).

6.3.2.4 Koste en beswarende faktore rakende die opstel van finansiële state

Figuur 6.8: Uittreksel uit vraelyste (8)

Indicate whether your SME clients found the following aspects of producing annual accounts burdensome or not.

	Yes	No	Don't know
Certain disclosures may hurt competitive advantages			
Cost of accounting services			
Cost of audit services (if applicable)			
Cost of accounting software			
Compliance with financial reporting requirements			
General bookkeeping problems			
Training of accounting staff			
Other - please specify			

Die bogenoemde vraag is in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur ingesluit.

In die bespreking van die inligtingsbehoefte van gebruikers van klein maatskappy finansiële state, speel die deurlopende beperking dat koste die voordele daarvan moet regverdig, 'n belangrike rol. Daar is aangetoon dat die moontlikheid dat die koste om finansiële inligting te voorsien die voordele daarvan sal oorskry, groter is wanneer daar 'n kleiner aantal gebruikers is. Dit is belangrik dat die opstellers van standarde die voordele en koste van nuttige finansiële inligting vir besluitneming oorweeg. Die balans tussen voordele en koste vir klein maatskappye verskil van ander verslagdoeningsentiteite; die koste-voordeel kriteria is in hoofstuk 3 (verwys na punt 3.5) bespreek. Die doel van hierdie vraag is om te bepaal welke aspekte rakende die opstel van finansiële state beswarend is.

Figuur 6.9: Uittreksel uit vraelys (9)

Rate, in terms of expense, the elements of your total fee to SME clients on a scale of 1 (not expensive) to 5 (very expensive).

	1	2	3	4	5
Accounting work / preparation of financial statements					
Annual audit					
General financial advice					
PAYE work					
Tax returns and correspondence					
VAT work					
Other - please specify					

Hierdie vraag is slegs in die vraelys aan klein praktisyns ingesluit, aangesien die praktisyns normaalweg verantwoordelik is vir die rekeningkundige funksie en die opstel van finansiële state van klein maatskappye . Die verskillende dienste wat praktisyns aan klein maatskappye lewer, is in die vraag ingesluit. Die praktisyns is versoek om op 'n vyfpunt-skaal aan te toon in welke mate die verskillende dienste hul totale fooie beïnvloed.

6.3.2.5 Die toepaslikheid van rekeningkundige standaarde

Figuur 6.10: Uittreksel uit vraelyste (10)

Do the financial statements of your SME clients comply with all current IFRSs (International Financial Reporting Standards)?

Yes No Don't know

Do you feel that there is still too great a burden for SMEs to comply with accounting standards?

Yes No Don't know

Are you up to date with current IFRSs?

Yes No Don't know

Are you up to date with the new IFRS for Small and Medium-sized Entities that was issued during 2007?

Yes No Don't know

Die eerste twee vrae is aan klein praktisyns, sowel as eienaars/bestuur gerig, terwyl die laaste twee vrae slegs in die vraelys aan die klein praktisyns ingesluit is, aangesien dit onwaarskynlik is dat die eienaars/bestuur self verantwoordelik sal wees vir die opstel van die klein maatskappy se finansiële state en hulle gevolglik nie noodwendig oor kennis aangaande die toepaslike rekeningkundige standaarde sal beskik nie.

Die behoefte vir gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening, wat die verskillende behoeftes van gebruikers van finansiële state beklemtoon, is in die literatuurstudie in hoofstuk 5 geïdentifiseer en bespreek. Die doel van die bogenoemde vrae aan die onderskeie respondente, is om te bepaal of die finansiële state van klein maatskappye in Suid-Afrika tans, in praktyk, wel voldoen aan die internasionale finansiële verslagdoeningstandaarde (IFRSs) wat vereis word, en om vas te stel in welke mate die persone wat verantwoordelik is vir die opstel van hierdie finansiële state, beskik oor die rekeningkundige kennis wat vereis word.

Die tweede vraag, naamlik of respondente vind dat daar steeds 'n te groot las op klein maatskappye is om te voldoen aan rekeningkundige standaarde, is baie belangrik vir doeleindes van hierdie studie, wat ten doel het om te bepaal wat die gebruikers van klein maatskappy finansiële state se behoeftes in praktyk is. Indien hierdie vraag bevestig dat die las op klein maatskappye om te voldoen aan rekeningkundige standaarde steeds te groot is, behoort die rekeningkundige vereistes vir klein maatskappye gewysig en vereenvoudig te word en 'n gedifferensieerde verslagdoeningstelsel in Suid-Afrika gevestig word.

Die laaste vraag, met betrekking tot respondente se mening oor die rekeningkundige standaard vir klein- en mediumgrootte ondernemings, behoort waardevolle inligting in te win oor die praktiese toepassing van die relatief nuwe rekeningkundige standaard in Suid-Afrika.

Figuur 6.11: Uittreksel uit vraelys (11)

The following is a complete list of current International Financial Reporting Standards. Please indicate how often the specific standard is currently used in practice by small entities.

ACCOUNTING STANDARD		Regularly	Occasionally	Never
IAS 1	Presentation of Financial Statements			
IAS 2	Inventories			
IAS 7	Cash Flow Statements			
IAS 8	Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors			
IAS 10	Events after the Balance Sheet Date			
IAS 11	Construction Contracts			
IAS 12	Income Taxes			
IAS 16	Property, Plant and Equipment			
IAS 17	Leases			
IAS 18	Revenue			
IAS 19	Employee Benefits			
IAS 20	Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance			
IAS 21	The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates			
IAS 23	Borrowing Costs			
IAS 24	Related Party Disclosure			
IAS 26	Accounting and Reporting by Retirement Benefit Plans			
IAS 27	Consolidated and Separate Financial Statements			
IAS 28	Investments in Associates			

ACCOUNTING STANDARD		Regularly	Occasionally	Never
IAS 29	Financial Reporting in Hyperinflationary Economies			
IAS 31	Interests in Joint Ventures			
IAS 32	Financial Instruments: Presentation			
IAS 33	Earnings per Share			
IAS 34	Interim Financial Reporting			
IAS 36	Impairment of Assets			
IAS 37	Provisions, Contingent Liabilities and Assets			
IAS 38	Intangible Assets			
IAS 39	Financial Instruments: Recognition and Measurement			
IAS 40	Investment Property			
IAS 41	Agriculture			
IFRS 1	First-time Adoption of IFRS			
IFRS 2	Share-based Payment			
IFRS 3	Business Combinations			
IFRS 4	Insurance Contracts			
IFRS 5	Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations			
IFRS 6	Exploration and Evaluation of Mineral Resources			
IFRS 7	Financial Instruments: Disclosure			
IFRS 8	Operating Segments			

Bogenoemde vraag is slegs in die vraelys aan klein praktisyne ingesluit. Die praktisyne beskik eerstens oor die rekeningkundige kennis wat vereis word (al die praktisyne waaraan die vraelys gesirkuleer is, is gekwalifiseerde geoktrooieerde rekenmeesters en dus professioneel gekwalifiseerd) en is tweedens verantwoordelik vir die rekeningkundige funksie (naamlik die

opstel van finansiële state van klein maatskappye), en daarom kan hulle sinvolle/ betekenisvolle terugvoer oor die toepassing van rekeningkundige standaarde (IFRSs) gee.

Die volledige lys van rekeningkundige standaarde van die IASB (soos in hoofstuk 5 bespreek) is in die vraelys ingesluit, sodat inligting rakende alle rekeningkundige standaarde ingewin kan word. Die terugvoer op die bogenoemde vraag is belangrik ten opsigte van die volgende:

- Die bepaling van rekeningkundige standaarde wat wel in Suid-Afrika toegepas word.
- Die bepaling van rekeningkundige standaarde wat selde in Suid-Afrika toegepas word.
- Die identifisering van rekeningkundige standaarde wat op klein maatskappye van toepassing behoort te wees.
- Die uitwysing van tekortkominge van die rekeningkundige standaarde wat op klein- en mediumgrootte ondernemings van toepassing is, nadat die resultate van hierdie navorsing met hierdie rekeningkundige standaarde vergelyk is.
- Die identifisering van spesifieke inligtingsbehoefte van gebruikers van klein maatskappy finansiële state in Suid-Afrika.
- Die bepaling van wat as grondslag moet dien sodat sinvolle aanbevelings gemaak kan word om die rekeningkundige praktyk rakende klein maatskappy rekeningkundige verslagdoening in Suid-Afrika te verbeter.

Figuur 6.12: Uittreksel uit vraelyste (12)

Indicate whether the information included in the components of financial statements is very useful, of limited use or of no use.

	Very useful	Limited use	No use
Income statement (statement of comprehensive income)			
Balance sheet (statement of financial position)			
Cash flow statement (statement of cash flow)			
Statement of changes in equity			
Notes to the financial statements			

Bogenoemde vraag is aan die eienaars/bestuur, finansiële instellings en die SAID gestel. Dit is onwaarskynlik dat hierdie respondente oor die nodige kennis van rekeningkundige standaarde (IFRSs) sal beskik om die voorafgaande vraag oor die toepassing van IFRSs te kan beantwoord, want alhoewel hulle primêre gebruikers van klein maatskappy finansiële state is, is hulle nie self verantwoordelik vir die opstel van die finansiële state nie. Die vraag is gevolglik vereenvoudig deur slegs na die onderskeie komponente van finansiële state te verwys, naamlik die inkomstestaat (staat van omvattende inkomste), balansstaat (staat van finansiële posisie), kontantvloeistaat (staat van kontantvloei) en aantekeninge tot die finansiële state. Daar kan sodoende vasgestel word in welke mate die eienaars/bestuur die finansiële state gebruik en watter komponente daarvan nuttig is; hierdie gebruikers se behoeftes vir finansiële inligting kan voorts ook geïdentifiseer word.

6.3.2.6 Vermindering van toepaslike rekeningkundige standaarde

Figuur 6.13: Uittreksel uit vraelyste (13)

Indicate whether the following could reduce the burden of producing financial statements for SMEs.

	Yes	No
Complete exemption from adherence to a specific accounting framework		
Reduce disclosure requirements		
Reduce number of applicable accounting standards		
Remove the audit requirement for (Pty) Ltd companies		
Simplification of measurement requirements		
Special standards for SMEs		
Other - please specify		

Do you believe that the IFRS for Small and Medium-sized Entities that was issued during 2007 will reduce the burden of producing financial statements for SMEs in future?

Yes No Don't know

Do you believe there is a need for an additional financial reporting framework specifically for SMEs (more simplified than IFRS for Small and Medium-sized Entities)?

Yes No Don't know

Bogenoemde vrae is in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur ingesluit met die doel om vas te stel hoe die las op klein maatskappye rakende die opstel van finansiële state, in praktyk verminder kan word; op grond hiervan sal voorstelle vir die vereenvoudiging van die rekeningkundige vereistes vir klein maatskappye gemaak kan word deur die toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening. Die verskillende opsies van wysiging van die rekeningkundige praktyk (gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening) is breedvoerig in hoofstuk 5 bespreek.

Die tweede vraag bepaal die gebruikers se opinie rakende die nuwe IFRS vir klein- en mediumgrootte entiteite en ook of gebruikers van mening is dat hierdie standaard die las op klein maatskappye rakende die opstel van finansiële state sal verminder.

Die derde vraag bepaal of daar 'n behoefte bestaan om die rekeningkundige praktyk verder te vereenvoudig en fokus meer op die vraag of daar 'n derde vlak van gedifferensieerde verslagdoening vereis word. 'n Positiewe antwoord op hierdie vraag sal gevolglik ook voorstelle vir 'n raamwerk vir die toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening in Suid-Afrika ondersteun.

Figuur 6.14: Uittreksel uit vraelyste (14)

Indicate if you would be concerned, unconcerned or of no opinion about the following potential issues arising from the relaxation of accounting standards for SMEs.

	Concerned	Unconcerned	No Opinion
Application of a differential accounting system			
Increased confusion for preparers of financial statements			
Loss of comparability of financial statements			
Loss of credibility for the accounting profession			
Loss of true and fair view of financial statements			
Lowering of accounting standards			
Non-acceptance of financial statements by financial institutions			
Non-acceptance of financial statements by SARS			
Reduction in financial statements' reliability			
Other - please specify			

Hierdie vraag is aan al die respondente gestel. Die doel van die vraag is om faktore te identifiseer waaroor gebruikers van klein maatskappy finansiële state besorg of bekommerd sou wees indien die toepaslike rekeningkundige standaarde verminder word en gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening gevolglik uitgebrei word (verwys na hoofstuk 5 vir die teoretiese bespreking).

6.3.2.7 Profiel van die respondente

Afgesien van die bogenoemde inligting, is sekere agtergrondinligting oor die klein praktisyns en eienaars/bestuur ook verkry. Die volgende vrae, met betrekking tot die profiel van die respondente, is aan die klein praktisyns gestel:

Figuur 6.15: Uittreksel uit vraelys (15)

Number of years in practice

0-10 11-20 20+

Number of partners in your firm in South Africa

<5 5-10 11-20 20+

% of total annual fees earned from SMEs

0-25% 26-50% 51-75% 75%+

Bogenoemde vrae is aan die praktisyne, as opstellers van finansiële state, gerig om inligting te verkry rakende die praktisyne se ondervinding (aantal jare in praktyk), die grootte van die ouditfirma (aantal vennote in die firma) en die belangrikheid van klein entiteite vir die firma (% van jaarlikse fooie wat uit klein entiteite verdien word).

Die volgende vrae, met betrekking tot die profiel van die respondente, is aan die eienaars/bestuur, as gebruikers van finansiële state, gestel:

Figuur 6.16: Uittreksel uit vraelys (16)

Number of years in business

0-10 11-20 20+

Total turnover of the business in prior year

< R 1 million R1 – 5 million R5 – 20 million R20+ million

Category of employment

Director and shareholder Director Shareholder Other

Number of employees

0-10 11-20 20-50 50+

Do you have external funding?

Yes No Don't know

Bogenoemde vrae het die volgende bepaal: of die besigheid gevestig is en of dit 'n relatief nuwe besigheid is (aantal jare in besigheid), die grootte van die besigheid (jaarlikse omset), die kategorie van werknemer wat die vraelys voltooi het (direkteur en/of aandeelhouer of ander persoon), die aantal werknemers in die besigheid, of die besigheid van eksterne befondsing gebruik maak, en of daar enige eienaars is wat nie deel van die bestuur van die besigheid is nie.

6.3.2.8 Vereistes vir 'n leningsaansoek (slegs finansiële instellings)

Figuur 6.17: Uittreksel uit vraelys (17)

Indicate which aspects are considered for a loan application of a small entity.

	Yes	No
Financial statements		
Knowledge of the business		
Knowledge of the business' management		
Past experience (credit history)		
Security		
Size of the business		
Size of the loan		
Other - please specify, if possible		

Klein entiteite moet hulle finansiële state aan finansiële instellings voorlê wanneer hulle aansoek doen om vir lenings en oortrokke fasiliteite te kwalifiseer. Finansiële instellings kan ook ander addisionele inligting vereis, afgesien van finansiële state. Die bogenoemde vraag

oorweeg die faktore wat finansiële instellings in ag neem wanneer 'n klein entiteit aansoek doen vir finansiering en sluit die volgende addisionele inligting in: kennis van die besigheid en bestuur, kredietgeskiedenis, sekuriteite, grootte van die besigheid, en grootte van die lening waarvoor aansoek gedoen word (die vraag maak ook voorsiening vir enige ander aspekte wat oorweeg word). Finansiële instellings is as 'n primêre gebruiker van klein maatskappy finansiële state in hoofstuk 3 (verwys na punt 3.4.2) bespreek.

Figuur 6.18: Uittreksel uit vraelys (18)

Identify the factors considered when examining the financial statements of small entities		
	Yes	No
Audit report		
Capacity to repay		
Directors' fees		
Liquidity		
Performance trends		
Profitability		
Reputation of auditor		
Security		
Stability		
Other information in financial statements - please specify		
Additional information requested		

Die bogenoemde vraag bepaal watter aspekte in finansiële state oorweeg word wanneer 'n klein entiteit aansoek doen vir finansiering, en identifiseer dus watter inligting in finansiële state nuttig is vir die besluitnemingsproses van finansiële instellings (verwys ook na hoofstuk 3.4).

Respondente is in 'n opvolg-vraag versoek om aan te dui of addisionele inligting wat versoek word wel geredelik deur die klein entiteite voorsien word.

6.3.3 Dekbrief wat vraelyste vergesel

Elke vraelys is vergesel van 'n toepaslike dekbrief, waarin die volgende beklemtoon is:

- Die aard van die onderwerp wat ondersoek word.
- Die belangrikheid van die navorsing vir klein maatskappy finansiële verslagdoening in Suid-Afrika.
- Die belangrikheid van die tydige voltooiing en terugstuur van die vraelys.
- Die feit dat die vraelys nie langer as 10 tot 15 minute in beslag sal neem om te voltooi nie.
- Die vertroulikheid waarmee terugvoer hanteer sal word.
- Die kontakbesonderhede van die persoon waaraan enige navrae gerig kan word.

6.3.4 Toetsing van die vraelyste

Die vraelyste is gemeet aan die hand van vooraftoetsing voordat dit aan die onderskeie gebruikers gestuur is. Die vooraftoetsing van vraelyste is noodsaaklik om te verseker dat die vraelyste wel die beoogde funksie sal vervul (Tustin *et al.*, 2005:413). Churchill (in Tustin *et al.*, 2005:413) beklemtoon die belangrikheid van die vooraftoetsing van vraelyste in die volgende stelling:

“The researcher who avoids a questionnaire pre-test and tabulation of replies is either naïve or a fool. The pre-test is the most inexpensive insurance the researcher can buy to assure the success of the questionnaire and the research project.”

Die voorafgetoetste vraelyste het al die beoogde vrae in dieselfde bewoording, formaat en volgorde ingesluit, dit wil sê, in ooreenstemming met die finale vraelyste. Die vooraftoetsing is gedoen om te verseker dat

- die respondente die vrae verstaan;
- die bewoording van die vrae duidelik, bekend, onpartydig en ondubbelsinnig gestel is;
- die vraelyste maklik leesbaar is;
- die vrae en die verskillende kategorieë van antwoorde sinvol is;
- die uitleg eenvoudig is om te volg en maklik is om te gebruik;
- die voltooiing van die vraelyste so eenvoudig as moontlik is; en
- die vraelyste nie te lank is nie.

Die voorafgetoetste vraelyste is deur drie klein praktisyns, drie akademici en een eienaar/bestuurder van 'n klein besigheid voltooi. Die akademici het die vraelyste wat ontwerp is vir die klein praktisyns, sowel as dié vir eienaars/bestuur, voltooi. Alle partye wat die vraelyste getoets het, is gekwalifiseerde geoktrooieerde rekenmeesters en hulle praktiese en/of akademiese betrokkenheid by finansiële rekeningkundige verslagdoening het hulle in staat gestel om voorstelle te maak wat die verbetering van die vraelyste tot gevolg gehad het. Die volgende blyk duidelik uit die opvolg-gesprekke met die partye wat die vraelyste voltooi het:

- Die uiteensetting van die vraelyste in die formaat van afsonderlike afdelings vergemaklik die beantwoording daarvan.
- Die vrae is duidelik gestel (waar kommentaar gelewer is oor enige onduidelikhede, is die finale vraelyste aangepas en die kommentaar bygewerk).
- Die vraelyste neem ongeveer 15 tot 20 minute om te voltooi.
- Die feit dat daar bloot van die respondent verwag word om tussen alternatiewe te besluit, vereenvoudig die beantwoording van die vrae.
- Die vraelyste lewer gunstige terugvoer.

Die vraelyste wat vir finansiële instellings en die SAID ontwerp is, is nie getoets nie, aangesien die meeste van die vrae in hierdie vraelyste ooreenstem met vrae in die vraelyste aan klein praktisyns en eienaars/bestuur, en daardie vrae wel getoets is. Die vraelys aan die SAID is voltooi nadat 'n onderhoud met die senior werknemer gevoer is. Tustin *et al.* (2005:414) meld spesifiek dat dit nie nodig is om aspekte te hertoets wat suksesvol in vorige of ander vraelyste getoets is nie.

6.4 Keuse van die steekproef

Die potensiële respondente van die empiriese studie bestaan uit die verskillende gebruikers en opstellers van klein maatskappy finansiële state, soos in punt 6.2.1 bespreek. Slegs Suid-Afrikaanse gebruikers is in die steekproef ingesluit, aangesien dit 'n Suid-Afrikaanse studie is. Die verskillende populasies is geïdentifiseer, en die steekproewe is soos volg gekies:

6.4.1 Klein praktisyns

Die populasie van die klein praktisyns respondentgroep bestaan uit alle praktisyns wat volgens SAICA se klein praktisyn databasis van April 2008 by SAICA geregistreer is. SAICA het ingestem om hierdie klein praktisyn databasis, wat uit 1 700 geregistreeerde klein praktisyns bestaan, vir doeleindes van hierdie studie beskikbaar te stel. SAICA stuur oor die algemeen vraelyste elektronies, per e-pos, aan die praktisyns en gevolglik is besluit om nie 'n steekproef uit hierdie populasie te selekteer nie; die toepaslike vraelys is dus aan die hele populasie van 1 700 praktisyns gestuur.

Die wyse waarop SAICA 'n onderskeid tussen lede tref, is egter subjektief van aard. Geregistreeerde lede behou die reg om self die keuse uit te oefen in welke kategorie, byvoorbeeld klein praktisyn, hul praktyk val, al dan nie. Hierdie tekortkoming word in 'n groot mate aangespreek deur besonderhede omtrent die profiel van die respondent wat by die vraelys ingesluit is, met spesifieke verwysing na die aantal vennote in die praktyk en die omvang van die fooie wat uit klein entiteite verdien word.

6.4.2 Eienaars/bestuur

Daar is 'n groot aantal klein maatskappye in Suid-Afrika, maar daar bestaan nie tans 'n betroubare databasis waaruit inligting omtrent eienaars/bestuur van hierdie klein besighede verkry kan word nie. Gerief-steekproefneming is gevolglik gebruik om inligting rakende hierdie gebruikersgroep te verkry. Volgens Steyn *et al.* (2004:39), bestaan gerief-steekproefneming uit daardie populasie-elemente wat met die grootste gerief deur die navorser ondersoek kan word. In die vraelys aan klein praktisyns (verwys na punt 6.4.1) is die praktisyns versoek om die vraelys wat vir eienaars/bestuur ontwerp is aan drie van hul kliënte (klein maatskappye) te stuur; die eienaars/bestuur van elke kliënt moes dan 'n vraelys voltooi en dit direk aan SAICA terugstuur. Baie van die praktisyns wat die vraelys aan klein praktisyns voltooi het, was egter nie bereid om die vraelys wat vir eienaars/bestuur ontwerp is aan hulle kliënte te versprei nie. Die praktisyns het aangedui dat hulle van mening is dat hul kliënte nie oor die nodige rekeningkundige kennis beskik om die vraelys te voltooi nie; die kleinsake afdelings van 'n aantal groot ouditfirmas het hierdie standpunt bevestig. Daar is gevolglik volstaan met die voltooide vraelyste wat die eienaars/bestuur aan SAICA teruggestuur het.

Gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening is, soos in hoofstuk 1 aangedui, nuut in

Suid-Afrika; die navorsing moet dus as verkennend van aard beskou word en bevindings sal as basis dien vir verdere navorsing oor die onderwerp. Al die respondente in die eienaars/bestuur groep beskik wel oor die basiese eienskappe van die groter populasie van hierdie gebruikersgroep, naamlik alle klein maatskappye in Suid-Afrika, en gevolglik kan hierdie eienskappe deur middel van hierdie studie nagevors word. Kerlinger (1986:110) argumenteer dat gerief-steekproefneming op grond van die bogenoemde wel in 'n mate verteenwoordigend van die populasie is. Verteenwoordiging is egter nie gewaarborg nie en veralgemening van hierdie populasie as 'n geheel behoort met sorg gedoen te word.

6.4.3 Finansiële instellings

Daar is tans agt groot genoteerde banke op die Johannesburgse Sekuriteitebeurs (JSE - Mcgregor BFA) in Suid-Afrika. Ses van hierdie banke is geïdentifiseer as banke wat spesifiek oor 'n kleinsake afdeling beskik wat finansiering aan klein besighede gee; die vraelys aan finansiële instellings is gevolglik aan hierdie ses banke gestuur. Die banke beskik oor 'n vaste kredietbeleid en daarom is slegs een vraelys aan elke bank uitgestuur; dit sou nie sinvol wees om meer as een vraelys per bank vir doeleindes van hierdie navorsing te gebruik nie.

Die vraelys is verder ook deur een kredietburo (soos geïdentifiseer deur SAICA) voltooi. Hierdie kredietburo, wat aktief betrokke is by die finansiering van klein besighede in Suid-Afrika, is in die steekproef ingesluit omdat hulle nuttige inligting behoort te verskaf.

6.4.4 Die Suid-Afrikaanse Inkomstediens

Die SAID volg 'n vaste beleid, kragtens die Inkomstebelastingwet, rakende die hantering van alle klein maatskappye in Suid-Afrika; gevolglik is die vraelys nie aan die verskillende kantore van die SAID gesirkuleer nie, maar 'n enkele onderhoud is met die betrokke SAID-amptenaar (verantwoordelik vir klein besighede) gevoer.

6.5 Data-insameling

Die data is na afloop van die identifisering van die steekproefpopulasies, soos volg per respondentgroep ingesamel:

- SAICA het die vraelys wat ontwerp is vir die klein praktisyns elektronies, per e-pos, aan elke geregistreerde klein praktisyn gestuur. Die praktisyns moes dan die vraelys voltooi en dit aan SAICA terugstuur. 'n Opvolg e-pos (via SAICA) het 'n maand na die versending van die vraelyste gevolg; die praktisyns is weereens versoek om die vraelys te voltooi (indien hulle dit nog nie gedoen het nie). 'n Tweede opvolg is 'n paar weke later gedoen waarin die toepaslike vraelys weereens aan al die praktisyns gestuur is met die versoek om dit te voltooi (indien hulle dit nog nie gedoen het nie). Die e-pos is vergesel van 'n brief waarin die belangrikheid van die studie beklemtoon is, sowel as die belangrikheid van die praktisyns se insette vir die toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening in Suid-Afrika. Die voltooide vraelyste, wat aan SAICA teruggestuur is, is deur SAICA se rekenaarafdeling verwerk en die finale resultate/data is elektronies vir doeleindes van hierdie studie beskikbaar gestel. Hierdie elektroniese data is voorts deur die Departement Statistiek aan die Universiteit van Pretoria verwerk.
- Die klein praktisyns is in bogenoemde e-pos, sowel as die twee opvolg e-posse, versoek om die vraelys wat vir eienaars/bestuur ontwerp is aan drie van hul kliënte (privaatmaatskappye) te stuur; die eienaars/bestuur van elke kliënt moes dan 'n vraelys voltooi en dit direk aan SAICA terugstuur. Die voltooide vraelyste wat ontvang is, is ook deur SAICA se rekenaarafdeling verwerk en die finale resultate/data is elektronies vir doeleindes van hierdie studie beskikbaar gestel. Hierdie elektroniese data is weereens, ten slotte, deur die Departement Statistiek aan die Universiteit van Pretoria verwerk.
- Die vraelys aan finansiële instellings is elektronies, per e-pos, aan die toepaslike persone by die instellings gestuur. Die voltooide vraelyste is deur die betrokke persone teruggefaks, waarna die resultate verwerk is.
- 'n Onderhoud is met die toepaslike werknemer by die SAID gevoer om die verlangde inligting in te samel.

Die terugvoer rakende die verskillende vraelyste kan soos volg opgesom word:

Tabel 6.1: Terugvoer van vraelyste

Gebruikersgroep	Populasie	Grootte van steekproef	Terugvoer	
			Aantal	%
1. Klein praktisyns (opstellers van finansiële state)	1 700	1 700	434	26%
2. Eienaars/bestuur (gerieflikheid-steekproef)	-	-	212	-
3. Finansiële instellings	7	7	5	71%
4. Suid-Afrikaanse Inkomstediens	1	1	1	100%

'n Responskoers van 15% is normaalweg aanvaarbaar vir vraelyste wat elektronies, per e-pos, uitgestuur is. Die responskoers van 26% ten opsigte van die klein praktisyns, is dus baie goed en aanvaarbaar. Die hoë responskoers kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die volgende:

- SAICA se ondersteuning van hierdie navorsingstudie en die beskikbaarstelling van hul databasis van klein praktisyns, sowel as hul rekenaarafdeling;
- Die twee opvolg e-posse wat uitgestuur is, waarin die belangrikheid van die praktisyns se insette vir die bepaling van die behoeftes van gebruikers van klein maatskappy finansiële state en gevolglik ook die toepassing van gedifferensieerde rekeningkundige verslagdoening in Suid-Afrika beklemtoon is;
- Die feit dat die vraelyste relatief eenvoudig is om te voltooi binne 'n kort tydverloop; en
- Die respondente se belangstelling in die onderwerp.

Die responskoers van die eienaars/bestuur kan nie bepaal word nie, omrede daar van gerief-steekproefneming gebruik gemaak is om inligting vanaf hierdie gebruikersgroep in te samel. Die 212 voltooide vraelyste wat terugontvang is, word as aanvaarbaar beskou, gesien in die lig van verskeie aanduidings dat eienaars/bestuur nie oor die nodige rekeningkundige kennis beskik nie en nie belang sou stel om die vraelys te voltooi nie.

Die responskoers van die finansiële instellings (71%) en die SAID (100%) is aanvaarbaar, alhoewel die populasie klein is; dit bied egter beperkte geleentheid vir verdere statistiese ontleding.

6.6 Samevatting

Hierdie hoofstuk beskryf die identifisering van die respondentgroepe, die ontwikkeling van die vraelyste, die keuse van die steekproef en die uitstuur en opvolg van die vraelyste. Vir doeleindes van hierdie studie, verteenwoordig die respondentgroepe die gebruikers wat geïdentifiseer is as die belangrikste gebruikers van klein maatskappy finansiële state. Die proses waarvolgens die steekproef gekies is, het verseker dat die steekproef en die finale terugvoer verteenwoordigend van die verskillende respondentgroepe is. Die ondersoek het gevolglik terugvoer ontvang wat nuttig is vir die insameling van inligting oor die gebruikers van klein maatskappy finansiële state in Suid-Afrika; sinvolle en betekenisvolle afleidings kan uit hierdie terugvoer gemaak word. In die volgende hoofstuk word die resultate van die empiriese studie aangebied en ontleed.